

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za slovenistiko

Maja Regina

**Osebna lastna imena hobitov v Gradišnikovem prevodu
Tolkienovega Gospodarja prstanov**

(Pomenska klasifikacija)

Diplomsko delo

Mentorica: red. prof. dr. Ada Vidovič Muha

Ljubljana, decembra 2010

POVZETEK

Gospodar prstanov (v izvorniku *The Lord of the Rings*), trilogija J. R. R. Tolkiena, ki je v angleškem jeziku izšla že leta 1954/55, je kmalu po izidu postala ena najbolj branih in prevajanih knjig po vsem svetu. V slovenščino je bila prvič prevedena leta 1995, in sicer pri založbi Gnosis – Quatro, nato pa jo je prevajal še izkušen slovenski prevajalec, publicist, pisatelj ter profesor umetnostne zgodovine Branko Gradišnik. Prva in druga knjiga njegovega prevoda *Gospodarja prstanov* sta izšli leta 2002, tretja pa leta 2003, in sicer pri Mladinski knjigi. Z njegovim prevodom se je odprlo kar nekaj polemik glede prevajanja, še posebej kar se tiče osebnih lastnih imen. Veliko očitkov je prejel s strani nekdanjega predsednika Slovenskega Tolkienovega društva Gil-galad Blaža Berleca, ki z nekaterimi rešitvami imen v slovenskem jeziku ni bil zadovoljen. Gradišnikov je prevodu romana dodal tudi nekakšno spremljevalno delo *Gospodar prstanov od A do Ž*, slovar, v katerem je v obliki geslovnika po abecednem zaporedju obrazložil predvsem lastna imena in izbor slovenskih ustreznice, ki jih je uporabil v prevodu.

V diplomskem delu sem se posvetila analizi osebnih lastnih imen izmišljenih bitij, imenovanih hobiti. V Tolkienovi trilogiji *Gospodar prstanov* so to najbolj številna bitja, za njihov rod pa je avtor izdelal koledar, pisavo, kronologijo, pa tudi rodovnike itd. V zadnjem delu trilogije, v Dodatku C, najdemo tudi hobitska družinska drevesa. Številna nomenklatura njihovih imen, priimkov in vzdevkov je osnova za pomensko klasifikacijo le-teh, saj je večina imen povednih. Izhajajo iz poimenovanj za rastline in drage kamne, iz ledinskih imen, njihovega načina bivanja in dejavnosti, ki so jih opravljali, v imenih je izražena njihova telesna struktura, značajske in umske lastnosti ipd.

Ključne besede: J. R. R. Tolkien (avtor), *Gospodar prstanov*, Branko Gradišnik (prevajalec), osebna lastna imena, imena hobitov, pomenska klasifikacija imen.

ABSTRACT

The Lord of the Rings is a trilogy by J. R. R. Tolkien, who published it in English as early as in 1954/55, and shortly after the release became one of the most widely read and translated books worldwide. The trilogy was firstly translated in Slovenian language in 1995 by the publishing house Gnosis – Quatro, and then translated by an experienced Slovenian translator, journalist, writer and professor of art history Branko Gradišnik. The first and second book of his translation of *The Lord of the Rings* were published in 2002 and the third in 2003 by the publishing house Mladinska knjiga. His translation has invoked some controversy over the translation especially in terms of translated personal proper names. He received many complaints from the former president of the Slovenian Tolkien Society Gil-galad Blaž Berlec who was not pleased by some of the translations of personal proper names. Gradišnik also included a sort of escort work with his translation of the novel, a glossary named *Gospodar prstanov od A do Ž* in which he explains in alphabetical order, the selection of proper names and Slovenian counterparts that he has used in his translation.

This thesis is devoted to the analysis of personal proper names of fictitious creatures called hobbits, which are the most numerous kind in Tolkien's trilogy *Lord of the Rings* and for whom the author made a calendar, writing style, chronology and genealogy etc. In the last part of the trilogy in Appendix C, we can also find a whole family tree. Many of the nomenclatures of their names, surnames and nicknames are the basis for the semantic classification of them as most of the names are of informative kind. They derive from the names of plants and stones, from the names of places where they lived, their way of life and their activities, the names can express their body structure, temperament, intellectual properties, etc.

Key words: J. R. R. Tolkien (the author), *The Lord of the Rings*, Branko Gradišnik (the translator), personal proper names, names of hobbits, semantic classification of names.

KAZALO VSEBINE

0	UVOD	5
1	AVTOR J. R. R. TOLKIEN IN NJEGOVA DELA	7
2	GOSPODAR PRSTANOV	9
2.1	OBNOVA ZGODBE	9
3	PREVODA GOSPODARJA PRSTANOV V SLOVENŠČINO	11
3.1	BRANKO GRADIŠNIK IN NJEGOV PREVOD	11
3.2	GOSPODAR PRSTANOV OD A DO Ž	14
3.3	O DRUŠTVU GIL-GALAD IN NJEGOVI KORENSPONDENCI S PREVAJALCEM	15
4	(NE)PREVAJANJE LASTNIH IMEN IN TEŽAVE, POVEZANE S PREVODI...	18
4.1	PREVAJATI VSA IMENA?	18
5	LASTNA IMENA	20
5.1	OSEBNA IMENA (ANTROPONIMI)	21
5.1.1	<i>Ime/(rojstno/krstno ime)</i>	22
5.1.2	<i>Priimek/družinsko ime</i>	23
5.1.3	<i>Vzdevek</i>	24
6	HOBITI	26
7	ANALIZA OSEBNIH IMEN HOBITOV	28
7.1	ŽENSKA IMENA	28
7.1.1	<i>Motivirana imena</i>	28
7.1.2	<i>Nemotivirana imena</i>	38
7.2	MOŠKA IMENA	42
7.2.1	<i>Motivirana imena</i>	42
7.2.2	<i>Nemotivirana imena</i>	45
7.3	PRIIMKI	62
7.3.1	<i>Motivirani priimki</i>	62
7.3.2	<i>Nemotivirani priimki</i>	69
7.4	VZDEVKI	72
7.4.1	<i>Motivirani vzdevki</i>	72
7.4.2	<i>Nemotivirani vzdevki</i>	77
8	ZAKLJUČEK	79
9	VIRI IN LITERATURA	81
10	IZJAVA O AVTORSTVU	85

0 UVOD

Gospodar prstanov (z originalnim naslovom *The Lord of the Rings*) je ena izmed tistih svetovnih uspešnic, ki je prodrla na vse konce sveta. Trilogija je izšla v letih 1954–55 in bila v Angliji razglašena za knjigo 20. stoletja. Avtor omenjenega dela J. R. R. Tolkien je v svojem fantazijskem romanu, kakor so ga opredelili kritiki, vzpostavil nekakšen paralelni svet, kjer se dobro ves čas bije proti zlu.

Namen tega diplomskega dela je iz številne nomenklature imen, ki je pomemben segment *Gospodarja prstanov*, izločiti osebna lastna imena, natančneje imena, s katerimi so poimenovani hobiti. Zakaj ravno hobiti? Ker so ta bitja izmed vseh protagonistov, ki jih najdemo v romanu, najbolj številna, njihova poimenovanja pa že samo pri površnem pregledu nadvse zanimiva. Določeno število lastnih imen hobitov je v svojem diplomskem delu z naslovom *Prevajalske strategije prevajanja lastnih imen bitij v obeh slovenskih prevodih romana Gospodarja prstanov pisatelja Johna Ronalda Reuela Tolkiena* obravnavala že kolegica Maja Ogrizek, ki se je lotila semantične analize prvih dvesto lastnih imen bitij ter ugotavljala, do kakšnih razlik prihaja pri prevodu. Osnova za analizo osebnih lastnih imen v njeni nalogi so angleška, torej izvirna imena, le-ta pa je primerjala s slovenskimi, prevedenimi imeni, da bi ugotovila razlike v strategiji prevajanja med obema slovenskima prevodoma (1995 – založba Gnosis – Quatro, 2002–2003 – Mladinska knjiga) ter opozorila na prednosti oz. pomanjkljivosti enega in drugega.

Omenila bi še, da je povod za nastanek mojega diplomskega dela seminarska naloga z naslovom *Osebna lastna imena v Tolkienovem Gospodarju prstanov*, ki sva jo izdelalali s kolegico Jasno Pavlico. V okviru diplomskega seminarja pri profesorici Adi Vidovič Muha sva se namreč lotili primerjave nekaterih najzanimivejših lastnih imenih, tako osebnih kot tudi zemljepisnih in stvarnih, ki jih imamo na voljo v obeh slovenskih prevodih. Na podlagi te naloge sem se odločila, da bi bilo lastna imena smiselno obdelati natančneje, kar je botrovalo odločitvi, da sem za obravnavo iz številnega imenskega fonda izločila le osebna lastna imena hobitov.

V svojem diplomskem delu sem za razliko od Maje Ogrizek izhajala iz slovenskih oziroma poslovenjenih (torej že prevedenih) imen, natančneje iz zadnjega slovenskega prevoda, ki je izšel izpod Gradišnikovega peresa.

V prvem sklopu diplomskega dela sem predstavila avtorja *Gospodarja prstanov* J. R. R. Tolkiena in naravo njegovega ustvarjanja, saj se je že sam spopadal z zapletenimi vprašanji poimenovanj, kaj šele prevajalci drugod po svetu. Zato sem se dotaknila tudi njegovih navodil prevajalcem in koristnih napotkov, ki so se jih nekateri pri prevajanju držali bolj, drugi manj. Prav tako sem definirala temeljne pojme, ki so osnova za kasnejšo klasifikacijo.

V drugem sklopu sem se ukvarjala z analizo osebnih lastnih imen hobitov. Imena sem najprej razdelila na štiri enote in jih tako po sledečem zaporedju tudi obravnavala (ženska imena, moška imena, priimki ter vzdevki). Vsako enoto posebej sem glede na njihovo (ne)motiviranost razvrščala naprej. Motivirana imena sem znotraj skupine klasificirala še glede na motivirajoči pomen. Tako je nastala shema imen hobitov.

1 AVTOR J. R. R. TOLKIEN IN NJEGOVA DELA

John Ronald Reuel Tolkien (J. R. R. Tolkien) (1892–1973) je bil profesor staroangleškega (ali anglosaškega) jezika na oxfordski univerzi. Bil je priznan leksikograf, jezikoslovec ter izvedenec za staro angleščino in staro norveščino in član literarne skupine, imenovane Inklings, v kateri je prijateljeval z znanim pisateljem C. S. Lewisom, avtorjem zgodb o Narniji. Mnogo bolj kot po prevodih iz stare angleščine in strokovnih esejih je znan po knjigah *Hobit*, *Gospodar prstanov* in *Silmarillion*.

Rodil se je v južni Afriki, od koder se je njegova družina leta 1896 preselila v Anglijo. Postal je profesor za angleški jezik in literaturo na univerzi v Oxfordu. S fantazijskim romanom *Hobit* je ustvaril tudi prvi del *Rdeče knjige Zahodne marke*; ta se nadaljuje s trilogijo, ki je preplavila ves svet – *Gospodarjem prstanov*.

Tolkien je že zelo mlad pokazal nadarjenost za učenje jezikov. Ob študiju angleške literature se je naučil ne le večine sodobnih evropskih jezikov, ampak tudi že davno pozabljene jezike, kot so anglosaščina, stara valežanščina, stara islandščina in norveščina, gotščina in druge. Poklicno raziskovanje starih evropskih mitologij ga je navdihnilo, da je začel pisati obsežen cikel fantazijskih zgodb, ki naj bi se dogajale v daljni preteklosti, v njem pa so nastopali bogovi, nesmrtni vilinci, ljudje, škрати, orki in druga bitja – nekatera podobna bitjem iz skandinavske, keltske in drugih mitologij, druga popolnoma izvirna. Da bi ustvaril verodostojen »Srednji svet«, kateremu podlaga pa so vendarle bili izmišljeni jeziki, si je izmislil še bitja in njihove kulture, pisave, zemljevide dežel, večtisočletno zgodovino, koledarje ... Ko je zgodbe v grobem končal, je napravil nekaj, kar pred njim verjetno ni napravil še noben drug pisatelj; začel jih je pisati še enkrat, tokrat v večjem obsegu in mnogo bolj podrobno. Zgodbo je poimenoval *Silmarillion* (po treh draguljih, okrog katerih se vrti ves zaplet zgodbe) in jo dopolnjeval vse svoje življenje. Izdana je bila šele po njegovi smrti.

Čeprav *Silmarilliona* ni izdal za časa svojega življenja, pa je ta postal nekakšno zgodovinsko ozadje za zgodbe, ki jih je napisal kasneje. Knjigo *Hobit ali tja in spet nazaj* je napisal kot pravljico svojim otrokom in šele znanci so ga prepričali, da jo je ponudil založniku. Knjiga je bila izdana leta 1937 in je postala mladinska uspešnica, kar ostaja še dandanes. Začel je pisati nadaljevanje *Hobita*, ki pa je kmalu »ušel iz nadzora«. Postajal je bolj in bolj nadaljevanje njegovega prvega dela – *Silmarilliona*. *Gospodar prstanov* (kot je to knjigo kasneje

poimenoval) je nastajal celih 16 let, vanj pa so bili vključeni zgodovina, jeziki in mitologija, ki je za *Silmarillion* nastajala že od njegove mladosti. Knjiga je bila po mnogih zapletih izdana v treh delih v letih 1954–55. Prodajala se je mnogo bolje, kot so založniki sprva pričakovali, njene kritike pa so bile (kot so še danes) zelo razdeljene. Nekateri so jo kovali v nebo, drugi je niso prenesli.

Pravo eksplozijo popularnosti je knjiga doživela šele deset let po izidu, ko je v Združenih državah Amerike izšla izdaja v mehki vezavi. Kmalu je postala eden največjih »bestsellerjev« vseh časov po vsem angleško govorečem svetu, saj so do sedaj prodali več kot 60 milijonov primerkov. Prevedena je bila v več kot 50 jezikov, njena popularnost pa kljub častitljivi starosti prav nič ne upada: leta 1998 je bila v Angliji na največjem glasovanju doslej izbrana za knjigo 20. stoletja, zanimanje za filmsko trilogijo, katere prvi del je bil prikazan konec leta 2001, pa je preseglo vsa pričakovanja.

Poleg mednarodne slave, bogastva, Bensonove medalje za literaturo in častnega naziva C. B. E. (Commander, Order of the British Empire) je imel uspeh tudi slabe strani – zaradi pogostih prekinitev, nenajavljenih obiskov ljubiteljev in telefonskih klicev sredi noči, pa tudi zaradi starosti, Tolkien nikoli ni zaključil *Silmarilliona*.

Po Tolkienovi smrti je njegov najmlajši sin Christopher Tolkien nase prevzel težko nalogo dokončati *Silmarillion* – tega ne bi zmožel nihče drug, saj je šel po očetovih stopinjah v svojem šolanju in ljubezni do staroangleških zgodb ter skandinavskih sag. Po uspehu *Silmarilliona* je začel urejati in izdajati očetove neizdane zgodbe in pesmi v seriji dvanajstih knjig z naslovom *Zgodovina Srednjega sveta*.

Uspeh *Gospodarja prstanov* je sprožil pravo poplavo fantazijske literature, vendar je le malo avtorjev pripravljenih celo življenje posvetiti izdelavi svojih svetov, kot je to storil Tolkien. Mnogo jih je že v nekaj letih po obsežnosti svojih del daleč prekosilo njegov celoten opus, vendar se mu po popularnosti ni približal nihče drug. Osebi, ki knjige ni prebrala, je zelo težko razložiti, kaj je pri njej tako posebnega – preprosto zato, ker je tako zelo različna od ostalih del. V svojem bistvu je to povest o dobrem in zlem, o ljubezni in prijateljstvu, ki se dogaja v prečudovito opisanem svetu, ki po zaslugi avtorjeve spretnosti pri branju resnično zaživi. Knjiga *Gospodar prstanov* je preprosto spomenik človeški domišljiji (povzeto po Spletni vir 3).

2 GOSPODAR PRSTANOV

Gospodar prstanov (v angleškem izvorniku *The Lord of the Rings*) je fantazijski roman angleškega pisatelja in jezikoslovca J. R. R. Tolkiena. Poklicna deformacija in konfesionalna opredelitev sta v Tolkienovem primeru pozitivno vplivali na umetniško udejstvovanje, saj njegov opus kar kipi od filoloških in religioznih podmen: za svoje junake si je izmislil kar 14 celih jezikov, vse skupaj pa pogosto uokvirja tematika spopada med dobrim in zlim. Ko je Tolkien nekega čisto običajnega dne rutinsko ocenjeval izpitne pole svojih študentov, naj bi doživel razodetje; naletel je na nepopisan list in nanj napisal: »V luknji v zemlji je živel hobit.«

Roman je **trilogija** – po vrsti si sledijo:

- **Bratovščina prstana** (The Fellowship of the Ring),
- **Stolpa** (The Two Towers) in
- **Kraljeva vrnitev** (The Return of the King).

Pomemben sklop tretjega dela so t. i. Dodatki, v katerih avtor ločeno od same zgodbe natančneje pojasnjuje kronologijo Srednjega sveta, rodovnike, koledar, pisavo in črkopis, jezik itd.

Roman je dvakrat doživel filmsko uprizoritev; leta 1978 je Ralph Bakshi po romanu posnel animirani film, bolj znana pa je filmska trilogija režiserja Petra Jacksona iz let 2001–2003.

2.1 *Obnova zgodbe*

Glavni protagonist zgodbe je hobit Frodo Bisagin, ki se odpravi na pot z nalogo, da vrže zloglasni Prstan Mogote v Goro Pogube in s tem uniči Saurona, zlobno bitje, ki skuša zavladati celemu Srednjemu svetu. Na poti do zelenega cilja mu pomagajo člani Bratovščine prstana: hobiti Samoglav Gamgi, Peregrin Tuk in Merjadok Brendivinski, človeka Aragorn in

Boromir, čarovnik Gandalf, škrat Gimli in vilin Legolas. Frodu po poti ves čas sledi Golúm, majhno in zvito bitje, ki je trdno odločeno, da bo Prstan dobilo nazaj.

Prvi del romana z naslovom *Bratovščina prstana* se prične z dolgo pričakovano zabavo, ki jo pripravlja Bilbo Bisagin iz Bisaginega konca za svoj rojstni dan. Ostareli Bilbo se je v mladosti podal na veliko pustolovščino, v starosti pa se mu ponovno toži po novih dogodivščinah. Na svoji zabavi poskrbi za nenavadno izginotje; s pomočjo čarobnega prstana, ki ga je našel na svojem mladostnem popotovanju, nenadoma izgine. Gandalf ga vendarle prepriča, da Bilbo prstan (kot tudi vse ostalo imetje) prepusti svojemu nečaku Frodu. Toda Gandalfu se prstan zdi sumljiv in kmalu ugotovi, da je to Edini prstan, najmočnejši in hkrati najnevarnejši od vseh čarobnih prstanov, ki so bili izdelani v preteklosti in ki so služili zlobnemu Sauronu, da bi z njihovo pomočjo skoraj zaslužnil ves Srednji svet. Ker bi negativna moč prstana lahko premamila tudi Gandalfa, ta naroči Frodu, naj ga odnese v deželo vilincev, kjer se bo odločilo, kaj z njim storiti.

Frodo se skupaj z zvestimi prijatelji Samom, Medom in Pipinom odpravi na pot, toda kmalu jih pričnejo preganjati zlobne Sauronove sluge. Moč temnega gospodarja namreč počasi narašča, za popolno prevlado pa potrebuje Edini prstan, ki je bistvo vse njegove moči. Hobiti se na poti srečajo z mnogimi drugimi bitji, ki jih spremljajo na njihovi odpravi: ljudmi, vilini, škrti, orki ... Kmalu postane jasno, da je prstan mogoče uničiti le s tem, da ga vržejo v Goro Pogube, kjer je tudi nastal, ta pa leži sredi Sauronovega kraljestva Mordorja.

Bratovščina prstana se odpravi na pot, posejano s številnimi nevarnostmi in zlobnimi bitji, toda največjo nevarnost predstavlja prstan, ki med njih počasi prinese sovraštvo. Na koncu dobrota premaga zlo, prstan je vržen v Goro Pugube, Sauronova zla moč pa s tem uničena.

3 PREVODA *GOSPODARJA PRSTANOV* V SLOVENŠČINO

Prvi prevod *Gospodarja prstanov* v slovenščino je izšel leta 1995. Knjigo je izdala založba Gnosis – Quatro, prevajalci, ki so se dela lotili, pa so bili kar trije: Polona Mertelj, Primož Pečovnik in Zoran Obradović. Ti prevajalci so si pomagali s **srbohrvaškim prevodom *Gospodarja prstanov* iz leta 1981 Zorana Stanojeviča** in s slovenskim prevodom ***Hobita* Dušana Ogrizka iz leta 1986**. Zadnjega so upoštevali predvsem pri nekaterih imenih, ki se pozneje pojavijo tudi v *Gospodarju prstanov* (*Hobit* je namreč njegova predzgodba).

3.1 *Branko Gradišnik in njegov prevod*

Zadnji, ki se je lotil prevajanja *Gospodarja prstanov* v slovenščino, je bil Branko Gradišnik. V slovenskem kulturnem prostoru je znan kot prevajalec književnosti mnogih tematskih področij, med drugim že omenjene Tolkienove trilogije, šestega dela *Harryja Potterja* in *Spominov Dimitrija Šostakoviča* (S. Volkov). Po izobrazbi je profesor sociologije in umetnostne zgodovine, magistriral pa je iz humanističnih ved. Poleg prevajanja se ukvarja tudi s pisanjem (*Strogo zaupno na Irskem, Strogo zaupno po Siciliji, Strogo zaupno o Sloveniji ...*). Za knjigo kratke proze *Zemlja zemlja zemlja* (1982) je prejel nagrado Prešernovega sklada. Branko je sin Janeza Gradišnika, tudi pisatelja, prevajalca in ljubiteljskega jezikoslovca.

Rodil se je 7. januarja 1951 v Ljubljani. Diplomiral je iz umetnostne zgodovine in sociologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. V Lancastru (Velika Britanija) je postal magister humanističnih ved. Vodil je tečaj kreativnega pisanja pri dr. J. T. Ruglju, bil urednik leposlovnega programa pri založbi Kmečki glas, pomočnik glavnega urednika F. Rudolfa na Radiu Slovenija in kandidiral za župana Ljubljane na volitvah 1994. Je profesor umetnostne zgodovine in sociologije, prejemnik nagrade Prešernovega sklada (zbirka kratkih zgodb *Zemlja zemlja zemlja*, 1981) in puljske Zlate Arene (scenarij za film *Leta odločitve*, 1984). Javnosti je znan predvsem kot kolumnist (*Iz žaklja za Oraklja, Prav nič zaupno, Pisma iz*

zmajskega mesta, Na Irskem v Sobotni prilogi Dela, 1994–1998) in pisatelj, ukvarja pa se tudi s prevajanjem. Med pomembnimi avtorji, ki jih je prevajal, so Charles Dickens, Gilbert Keith Chesterton, Richard Adams, Kurt Vonnegut Jr., James Dickey, Mark Twain in drugi.

Trenutno deluje kot svobodni umetnik. Piše psihološko realistično in postmodernistično prozo s prvinami fantastike, družbene kritike in trivialne literature. Prav tako se ukvarja s pisanjem za filmske scenarije. Po povesti F. Miličinskega je napisal scenarij *Ptički brez gnezda*.

Dela:

- **2010** *Sreča*
- **2007** *Roka, voda, kamen*
- **2004** *Gospodar prstanov od A do Ž*
- **1993** *Igre: volčje in ovčje*
- **1990** *Nekaj drugega*
- **1990** *Nekdo drug*
- **1987** *Mistifikacije*
- **1985** *Leta*
- **1981** *Zemlja zemlja zemlja*
- **1979** *Kerubini*
- **1978** *Mavrična krila*
- **1977** *Čas*

Prva in druga knjiga njegovega prevoda *Gospodarja prstanov* sta izšli leta 2002, tretja pa leta 2003, in sicer pri Mladinski knjigi (povzeto po Spletni vir 5 in Spletni vir 6).

Gradišnik je opozoril na to, kako nevarno je lahko, če se prevajalec preveč opira na že obstoječi prevod oz. če prevaja kar dobesedno iz njega. To pokaže na primeru »*they perished*« v izvorniku, ki je bil v srbohrvaškem prevodu preveden v »*izginuli so*«, kar so prevajalci

založbe Gnosis – Quatro prevedli kar »izginili so« namesto pravilnega »pomrli so« (Jankovič, 2002).

Branko Gradišnik je povedal, da je pri svojem prevodu še posebej spoštoval ne le vsebino in duh izvirnika, ampak tudi izrecne želje pokojnika in njegovih dedičev: »Trudil sem se, da bi poiskal oziroma skoval v slovenščini imena, ki bi obsegala avtorjeve podpomene.« (Spletni vir 1).

Gradišnika sem preko elektronske pošte povprašala glede prevajanja nekaterih imen, saj je podobna imena prevajal precej različno, npr. imeni *Isembard* in *Isengrim*; pri *Isembard* je ohranil *Isem-*, pri *Isen-* pa spremenili v *Ajzen-*. Torej *Isengrim* v *Ajzengrem*, *Isembard* pa je ostal nespremenjen. Njegov odgovor je bil: »Če je avtor delal take »kikse«, da je tlačil latinščino v svet, kjer nikoli ni bilo Latinov, ali pa da je navadnim gozdnim živalim dal dar besed, vendar v enem samem prizoru (na začetku romanja), pa potem na to povsem pozabil, potem si tudi prevajalcu, ki vse takšno molče opaža, ne zdi več absolutno pomembno, ali se bo reklo *ajzenpon* ali *eisenbahn*.« (e-pošta: B. Gradišnik, 5. 5. 2010).

Kako različni so lahko prevodi, reprezentativno pokaže že prvi stavek knjige. Ta je v prvotnem, **Gnosisovem prevodu** naslednji:

»Ko je gospod Bilbo Bogataj iz Premožnega kota oznanil, da bo v kratkem praznoval 111. rojstni dan in da bo ob tej priložnosti priredil še posebno svečano zabavo, je v Hobitonu završalo od vznemirjenja.«

V **Gradišnikovem prevodu** ta zveni povsem drugače:

»Ko je Bilbo Bisagin iz Bisaginega konca naznanil, da bo kmalu praznoval svoj enajstindesetdeseti rojstni dan z veselico posebne veličine, so v Hobitovem to sprejeli z veliko besedi in vznemirjenja.«

3.2 *Gospodar prstanov od A do Ž*

Ker je Gradišnik pri raziskovanju imen naletel na vrsto vprašanj ter različnih odgovorov in možnih rešitev, si jih je začel zapisovati, kmalu pa ugotovil, da množica podatkov postaja vedno večja in neobvladljiva, zato jih je začel načrtno urejati. Leta 2004 je pri Mladinski knjigi izšel geslovník, urejen po abecedi – *Gospodar prstanov od A do Ž*. Vsebuje skoraj 2.300 gesel (od teh niso vsa samostojna, ampak tudi v povezavi z drugimi). Slovenskemu prevodu v oklepajih sledi izvorna angleška oblika in definicija. V uvodu avtor geslovníka opisuje nekatera načela in pravila, ki se jih je držal pri prevajanju.

»Definicija živih bitij opredeljuje vrsto ali rod (torej hobita, orka, vilina, vešča ipd.). [...] Stvarnim podatkom, ki širše predstavljajo predmet gesla, sledi utemeljitev izbranega prevedka in pri zanimivejših imenih še obširnejše pojasnilo o postopku izbire. Pojasnila v geslih temeljijo praviloma zgolj na znotrajtekstualnih podatkih in namigih, ki jih vsebujeta *Gospodar prstanov* vključno z Dodatki ter Tolkienov *Vodnik po imenih v Gospodarju prstanov* (*Guide to the Names in The Lord of the Rings*).« (Gradišnik 2004: 13).

Pri prevajanju je uporabljal nekatera besedotvorna načela angleščine in slovenščine ter se pri prevodu prilagodil slovenskim besedotvornim zakonitostim. Angleščina je namreč nepregibna in zlahka tvori sestavljanke, s slovenščino pa je malo drugače. Pri prevodih je Gradišnik raje izpeljal besede iz katere njenih sestavin, kakor da bi po sili zlagal besede drugo ob drugo. Tako se je marsikje izognil daljšim dobesednim prevodom.

Čeprav se diplomsko delo eksplicitno ne navezuje na prevajanje oziroma način prevajanja ali njegovo ustreznost, slovenski prevod romana izhaja iz angleškega izvirnika, zato se je Gradišnik držal navodil, ki jih je za namen prevajanja napisal Tolkien. To sta dve zadevi, ki sta ključno pogojevali način prevajanja in prirejanja imen v slovenski jezik.

3.3 *O društvu Gil-galad in njegovi korespondenci s prevajalcem*

Društvo Gil-galad je bilo ustanovljeno junija 1998. Njihovo ime je vzeto iz zgodbe o *Gospodarju Prstanov* in pomeni »sijočo zvezdo«. Člani društva se srečujejo v prostorih Mestne knjižnice Bežigrad v Ljubljani. Za lastne potrebe imajo obširno knjižnico s Tolkienovimi deli. Predvsem so to dela o Tolkienu in Srednjem svetu, ki so večinoma v angleščini, najdejo pa se tudi vsi prevodi v slovenščino. Izdajajo glasilo Sijoča zvezda.

Nekdanji predsednik društva Blaž Berlec je do neke mere sodeloval s prevajalcem Gradišnikom. Pogovarjala sta se glede rešitev za nekatera imena (dopisovala sta si po spletni pošti), saj so člani društva za nekatere izmed njih imeli drugačne predloge. Gradišnik je v spletnem pismu odgovoril na pisno kritiko lastnemu prevodu, ki jo je objavil Blaž Berlec.

Na začetku Gradišnik omeni, da mu je žal, da sodelovanje med njima ni zaživelo, krivdo pa pripisal predvsem počasnim Berlečevim odgovorom. Pri svojih pojasnilih zaradi preglednosti Gradišnik uporablja začetnice (B. B. – Blaž Berlec, B. G. – Branko Gradišnik):

B. B.: Tolkien – Three cheers for captain Frodo and company!

Grado – Trikrat hura za poveljnika Froda in njegov regiment!

Hm, zakaj ne kar cel bataljon ali divizija?

B. G.: Ali bi bila kritika, če bi bil napisal »in njegovo kompanijo«, kaj drugačna? »Captain« terja svojo razrešitev. Če je »captain« poveljnik, potem je »his company« takšna ali drugačna »vojaška formacija«, ne pa (v tem primeru) družba. (G – Q: za kapitana Froda in njegovo družčino ...).

Tolkien – ... he blew three loud hoots

Grado – ... in zapiskal tri skovike

HUT. To skovikanje rogov je uporabil še večkrat, čeprav je čisto mimo in se v slovenščini na rog TROBI.

B. G.: Le zakaj ne skoviki? Skovik se glasovno zapiše »hu-huuuu« – tako skovika sova in tako se oglašča (lahko) tudi rog.

*B. B.: Tolkien – best home grown pipeweed (G – Q.: travica za pipo, G.: pipina zel)
Grado – najboljša domača travca*

Stari, buta. Auš en dim? Ni čudno, da je bil Gospodar prstanov hipijem tako všeč. Gradišnik je hodil naokoli in razglašal, da je vse skupaj reklama za marihuano.

B. G.: Ni reklama za marihuano, hipiji pa so zagotovo tako brali. Pa »travca« navsezadnje ne pomeni »marihuane«, ampak je lahko ljubkovalen izraz za katerosibodi zel, ki je uporabniku pri srcu.

Gradišnik zaključí:

»Rad bi, da si ljudje sami ustvarijo svoje mnenje, zato bom poskusil tole objaviti. In enkrat za vselej končati to prazno diskusijo, Berleca pa vendarle javno povabiti, naj sodeluje pri prevajanju naslednjih dveh delov s tem, da moj prevod pravočasno prebere in me »za romanov blagor« opozori na vse, kar bi se mu zdelo sumljivo. Več oči več vidi in več glav več ve; samo jasno mora biti, katera glava je glavna. (Če želi biti Berlec glavna glava, naj prevede vse skupaj še sam po svoje; če bo prevod boljši, mu garantiram, da bo našel založnika.)«

Gradišnik mi preko spletne pošte glede rešitve za nekatera imena (npr. *Estela*) pojasni: »Obskurnim (vsaj za bralca) imenom, ki so se pojavila enkrat, nisem namenjal takšne pozornosti kot tistim v glavnem besedilu. Enotnega sistema se itak ni dalo vzpostaviti, za kaj takega bi moral iti glede na prevodni jezik v slovansko in baltsko in ogrsko preteklost (kakor bi bil avtor tudi storil, če bi bil pisal v slovenščini).« (e-pošta: B. Gradišnik, 5. 5. 2010).

Gradišnik je imel torej precej nehvaležno delo, ki pa ga je kljub vsem kritikam odločno izpeljal, tako da smo dobili prevod vseh treh delov *Gospodarja prstanov*, ki je bil uporabljen tudi za podnaslavljanje filmske trilogije. S tem pa seveda bogat nabor lastnih imen, ki so nadvse zanimiva in privlačna (tudi) za jezikovne analize.

4 (NE)PREVAJANJE LASTNIH IMEN IN TEŽAVE, POVEZANE S PREVODI

Čeprav se diplomsko delo ne nanaša na samo prevajanje lastnih imen, pa moram kljub temu zapisati nekaj besed tudi na to temo, saj so prevedena imena močno pogojena z izvirnikom. Nekateri strokovnjaki, ki se ukvarjajo s prevajanjem, trdijo, da je lastna imena, ki imajo določen pomen, dobro prevajati.

Med zagovornike slednjega sodi tudi literarni teoretik ter prevajalec Lefevere, ki pravi, da avtorji za svoje junake izberejo imena, s katerimi jih ne želijo le poimenovati, ampak z njimi tem junakov pridati tudi nek značaj. Ta imena so lahko šaljiva, ironična itd., a če jih prevajalec ne prevede, se ta konotacija oziroma učinek, ki ga je avtor želel z imenom doseči pri bralcu, izgubi (Lefevere 1994: 39–41).

Razlog je preprost; če ima ime v nekem jeziku tudi svoj pomen, ga je potrebno pri prevajanju prevesti na tak način, da bo ime obdržalo ta pomen tudi v prevedenem jeziku. Od vseh bralcev namreč ne moremo pričakovati, da bodo vedeli, kakšne pomene nosijo besede v izvornem jeziku. Imena, ki jih junakom podeli pisatelj, lahko odsevajo veliko – od njihovih značajskih lastnosti, njihove zunanosti, vse do običajev družbe, v kateri se zgodba dogaja. Če se prevajalec ne bi odločil prevajati imen, bi bralca lahko prikrajšal za pomembne informacije. Ali drugače, bralska percepcija brez natančnega in poglobljenega prevoda (še posebej osebnih lastnih imen, ki odražajo značilnosti bitij) ne bi bila povsod (v prevodih v različne jezike) enaka.

4.1 Prevajati vsa imena?

Gospodar prstanov ima zelo bogat nabor lastnih imen. Avtor je najprej ostro nasprotoval prevajanju imen iz angleščine, in to celo kakršnemu koli prevajanju. Bal se je namreč, da bi se

izgubila povezava z angleškim okoljem, v katerem se zgodba dogaja. Na pobudo bralcev, ki niso hoteli kar naprej preskakovati h koncu tretjega dela knjige, kjer so opombe, pa tudi na pobudo tujih založnikov, se je odločil, da je imena smiselno prevajati. Zato je za prevajalce izdal natančna navodila.

Čeprav avtor za nekatera imena pravi, da nimajo nobenega posebnega pomena in naj bi se ne prevajala, slovenski prevajalec ugotovi, da tudi ta imena v angleškem jeziku vendar nekaj pomenijo; npr. *Bophin* naj bi izhajal iz ang. »boffin«, kar naj bi pomenilo nekaj med »pismoukom« in »prismukom«. Gradišnikov predlog za besedo v prevodu bi bil *Pismuk*, vendar se je držal avtorjevih navodil in imena ni prevedel. Prav tako naj bi *Maggot* pomenilo nekaj takega kot ogrc oz. ličinko, a je ime ostalo zapisano kot *Maggot*. Prevajalci založbe Gnosis – Quatro avtorjevega navodila niso upoštevali in so *Maggot* prevajali kot *Črv* (Jankovič 2002).

Takšnih primerov je še ogromno. Gradišnik v intervjuju odgovarja o iskanju imenskih rešitev, tudi npr. glede priimka *Baggins*, ki ga pri založbi Gnosis – Quatro prevedejo kot *Bogataj*, Gradišnik pa v *Bisagin*: »Ta priimek (*Bogataj*) je torej že pomensko zgrešen. Pa to je le prvi problem. Prevajalec pa je moral spoštovati aliteracijsko pravilo, se pravi *Bilbo Baggins* – *Bilbo Bogataj*, vzeti je moral nekaj na »B«, da bi se skladalo z željo avtorja, gotovo pa ni vedel, da *Baggins* izhaja iz »bagginsa«, ki je v delavskem okolju v Angliji 1930. let pomenil »južino«, kakršno so delavci jemali v »culici« na delo. [...] Po drugi strani Tolkien v navodilih zahteva, da prevajalec ohrani ekvivalent »vreči« ipd. [...] Edina vreča, ki se v slovenščini začne na »b«, je pač bisaga. Odtod torej *Bisagin*.« (Jankovič 2002).

5 Lastna imena

Vedo, ki se ukvarja z (lastnimi) imeni, imenujemo **imenoslovje**, s prevzeto besedo **onomastika**.

V *Enciklopediji slovenskega jezika* je **lastno ime** opredeljeno kot individualno ime bitja (in bitjelikega), tj. oseb, živali verskih in mitoloških bitij, zemljepisnega ali stvarnega pojava. Lastna imena so torej osebna, zemljepisna in stvarna. Pišejo se z veliko začetnico (Toporišič 1992: 92).

V *Slovenskem pravopisu* so lastna imena širše in natančneje definirana. Gre torej za poimenovanja posameznih bitij (tudi živali), zemljepisnih in stvarnih danosti (npr. imena krajev, delov zemeljskega površja, nebesnih teles; ustanov, delovnih organizacij in podjetij, umetnostnih del ipd.).

Imena bitij se dalje delijo na **osebna imena**, veroslovna in bajeslovna imena, alegorične poosebitve, imena prebivalcev in imena posameznih živali.

Lastna imena so **enodelna** (in sicer eno- ali večbesedna) ali pa **večdelna** (ta sestojijo iz enega ali več imen in enega ali več priimkov, lahko tudi še iz vzdevka ipd.) (Toporišič 2007: 10).

V *Slovnici slovenskega jezika* je še dodano, da se lastna imena po pomenu delijo na **motivirana** in **nemotivirana** (Toporišič 2004: 275).

Ada Vidovič Muha (2000: 77) pa o lastnih imenih zapiše: »Lastna imena veliko povedo o svoji vezanosti na določene jezikovne, kulturne, verske, politične idr. okoliščine, o svoji trenutni »modernosti«, starinskosti, tudi socialni pripadnosti nosilca, socialni strukturiranosti družbe, želji po drugačnosti glede na splošnost oz. pogostnost ipd.«

5.1 Osebna imena (*antroponimi*)

Ker so tema tega diplomskega dela izključno osebna (lastna) imena, bom v nadaljevanju le-ta opredelila natančneje.

Z raziskovanjem osebnih imen se ukvarja veja jezikoslovja, imenovana **antroponomastika**.

Osebna imena (antoponimi) se naprej delijo na (rojstna/krstna) **imena**, družinska imena (**priimki**), stalne pridevke in **vzdevke**, psevdonime, hišna (vulgarna/domača) imena, imena bajeslovnih in veroslovnih bitij, imena narodnosti, imena pripadnikov držav in ljudstev, prebivalce naselij, pokrajin in celin, prebivalcev planetov itd.

Osebna imena imajo navadno po dva dela: rojstno (krstno) in družinsko ime, tj. ime in priimek (oboju je lahko tudi po več) (Toporišič 2007: 11).

Imena imamo vsi ljudje. Tudi priimki so nekaj povsem običajnega. Toda zakaj in kako so imena, priimki in vzdevki nastali? Kakšen je njihov pomen? Kaj nam povedo in čemu služijo? Na ta vprašanja bom skušala odgovoriti skozi dognanja nekaterih jezikoslovcev, ki so se ukvarjali z antroponomastiko.

V nadaljevanju bom podrobneje opredelila tiste sestavine osebnega imena, ki jih bom razvrščala in analizirala v drugem delu naloge, torej analizi osebnih lastnih imen hobitov.

5.1.1 Ime/(rojstno/krstno ime)

Ime je beseda, več besed, ki se uporabljajo za razlikovanje, določevanje posameznega človeka (SSKJ: 295).

Janez Keber v svoji knjigi *Leksikon imen* o nastanku imen zapiše: »Z imeni se predstavniki človeškega rodu kličejo že dolga tisočletja. V primitivnih družbah je ime, ki je stalen spremljevalec in simbol osebnosti, ozko povezano z magičnimi željami. Istoveti se z »dušo«, s svojim etimološkim pomenom kaže na mistični značaj in usodo človeka.«

Ime pa ni bilo kar tako, brez pomena. V svojem članku zapiše, da so bili ljudje nekoč prepričani, da ime nekaj pove o značaju in lastnostih nosilca imena. »Torej, kakor se imenuje, tak je. Ime, ki so ga starši dali otroku, je izražalo nekaj tistega, kar so od njega pričakovali.«

Doda še, da so z dajanjem živalskih imen želeli pozitivne resnične ali simbolične lastnosti prenesti na nosilca imena (npr. hebrejsko Debora in grško Melitta 'čebela'). »Zelo značilna za nekdanji način dajanja imen so tudi imena iz rastlinskih imen, npr. hebrejsko Suzana 'lilija'. Podobno bi lahko rekli za imena, ki jezikovno izhajajo iz poimenovanj kovin in dragih kamnov, npr. grško Margarites 'biser'« (Keber 2002: 15, 16).

5.1.2 Priimek/družinsko ime

Priimek je 1. ime, ki ga ima kdo navadno po starših: 2. ekspr. pridevek, vzdevek. (SSKJ: 1045).

Slovenski jezikoslovec Ivan Koštiál je prvi sistematsko obravnaval priimke po pomenskih skupinah, pisal je o zloženih priimkih, pa tudi o priimkih iz rastlinskih ter krajevnih in rojstnih imen.

Zgodovino imenoslovnih raziskovanj do druge svetovne vojne pa je pregledno predstavil Stanko Bunc v članku *Pogled v slovensko onomastiko*, o rezultatih njegovega raziskovanja pa lahko beremo v članku *O nastanku, razvoju in pomenu priimkov*.

Pomenska klasifikacija priimkov

V slovenski onomastiki so pri delitvi priimkov vsi raziskovalci od I. Koštiála, S. Bunca do F. Jakopina in P. Merkušja ostajali pri tradicionalni pomenski delitvi na štiri skupine. Po njihovi predpostavki so priimki nastali v glavnem iz naslednjih poimenovanj:

- a) iz rojstnih/osebnih imen,
- b) iz imen poklicev in dejavnosti,
- c) iz krajevnih, ledinskih, pokrajinskih in etničnih imen in
- d) iz vzdevkov (po telesnih ali značajskih lastnostih, po barvi ...).

(Torkar 2002: 73, 74).

5.1.3 Vzdevek

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika je beseda **vzdévek** razložena kot izraz, ki se daje osebi po kaki značilnosti (SSKJ, 1558).

Keber navaja: »Vzdevki izhajajo iz poimenovanj za živali, njihovih telesnih lastnosti/značilnosti, (ne)delovnih navad, pa tudi karakternih ter duševnih/umskih posebnosti.

Vzdevki so nastali na osnovi poimenovanja po poklicu, dejavnosti, neki (dobri, slabi) lastnosti, telesni značilnosti, po poreklu, rojstnem kraju ali po kaki drugi naključni motivaciji.«

»Vzdevki so nastali kasneje kot rojstna imena in so, gledano razvojno, po nastanku pred priimki. Služili so za poimenovanje oseb toliko časa, dokler se ni razvil sistem dveh označevanj, tj. imen in priimkov. Iz vzdevkov so v priimkovnem procesu pogosto nastali priimki, čeprav je včasih težko določiti, ali je neki priimek po izvoru vzdevek ali pravi priimek.«

Keber je vzdevke pomensko klasificiral glede na:

- a) poimenovanja za živali,
- b) telesne lastnosti/značilnosti,
- c) karakterne ter duševne/umske posebnosti,
- d) neke (dobre, slabe) lastnosti,
- e) poreklo, rojstni kraj,
- f) kako drugo naključno motivacijo.

(Keber 2002: 61, 62).

Če strnemo dosedanje teoretične okvire, lahko zapišemo, da je osebno lastno ime nekega bitja oziroma osebno ime najpogosteje sestavljeno iz najmanj dveh sestavin in zajema rojstno (krstno) ime, tj. ime, družinsko ime, tj. priimek, lahko pa je del lastnega imena tudi vzdevek ter drugi elementi.

6 Hobiti

Hobiti so izmišljena, majhna bitja, poseben rod iz Tolkienovega Srednjega sveta, ki fizično spominjajo na ljudi. Gre za bolj ali manj prijazna bitja, ki najraje živijo mirno in ustaljeno, brez nepotrebnih dogodivščin v zunanjem svetu.

Sposobni so mišljenja, so preprosti, hudomušni in nagajivi. Nastopajo v pripovedih *Gospodar prstanov*, *Hobit* in drugih. Tolkien v predgovoru v roman razloži, da so podvrsta ljudi, imenovani tudi polovnjaki, Gradišnik pa jih poimenuje »mali rod«. Visoki so od treh do šestih pednjev. Imajo velika, močno poraščena stopala (čevljev namreč ne poznajo) in so po naravi nekoliko bolj debelušni. Poleg zajtrka, kosila, večerje in malic poznajo še tako imenovane »predzajtrk, predkosilo, predvečerjo ...« in podobno. Imajo najmanj osem (precej obilnih) obrokov na dan. Hodijo bos, živijo pa na Šajerskem in Breškem, najrajši kadijo pipno zel in živijo v okroglih »hiškah« z okroglimi vrati, ter nasplošno uživajo življenje v prelepih pokrajinah, polnih zelenja, gozdov, travnikov, polj in čudovitega zraka. Kljub svoji dobrodušnosti pa se znajo tudi upreti sovražniku.

Že v prologu avtor bralca seznanja z bistvenimi značilnostmi hobitov. »Hobiti so rod, ki ne zbuja pozornosti, a je zelo star. Ljubijo mir in pokoj in dobro, zorano zemljo. Najljubše bivališče jim je bilo dobro urejeno in obdelano podeželje. Prvotno so vsi hobiti živeli v podzemnih jamah, in v takšnih bivališčih so se počutili še vedno najbolj doma. Sčasoma so bili prisiljeni prevzeti druge oblike domovanja. Njihove hiše so bile ponavadi zelo dolge, nizke in udobne.

Na naprave, ki so bolj zapletene od kovaškega meha, vodnega mlina ali ročnih statev, se niso spoznali, čeprav so, kar se tiče orodja, spretni. Imajo oster sluh in vid, in čeprav so nagnjeni k rejenosti in k temu, da ne hitijo po nepotrebnem, so spretnih in urnih gibov. Od samega začetka jim je bila dana spretnost, kako na hitro in potihoma izginiti, kadar prinese mimo véliki rod (ljudje), s katerim si ne želijo srečanj.«

Živel so na Šajerskem in v Brežah. Kar se tiče šajerskih hobitov so bili v dnevih miru in blaginje veselo ljudstvo. Odevali so se v pisana oblačila, najraje v rumene in zelene barve. Čevlje so nosili le poredko, kajti njihova stopa so imela trde in usnjate podplate in so bila

odeta v debelo velnasto dlačje, podobno njihovim velnastim lasem, ki so bili na splošno rjave barve. Tako je bilo čevljarstvo malone edina obrt, ki je niso opravljali. Imeli pa so dolge in spretno prste, tako da so znali izdelovati mnoge uporabne in ljubke reči. Njihovi obrazi so bili praviloma prej dobrodušni kot pa lepi: široki, svetlooki, rdečelični, z usti, ki so se rada smejala, jedla in pila. Bili so gostoljubni in so se veselili družbe in daril, ki so jih dajali brez zadržkov in željno prejeli.

Hobiti so bili rodovno usmerjeni in so skrbno naštevili svoje sorodstvo. Imeli so dolge in umetelne rodovnike z nešteti vejami.

Razdeljeni so bili v tri medsebojno nekoliko različna plemena: **Brkonoge, Čoklje in Žoltarje**.

Brkonogi so bili bolj rjave polti, bili so bolj drobni in nižji, golobradi in brez škornjev. Dlani in stopala so imeli brhke in gibke, raje so imeli višavja in pobočja. V davnih časih so imeli marsikaj opraviti s škrti in so dolgo živeli na obronkih planin. Bili so najbolj običajna, značilna ter številčna različica hobitov. Najdlje so ohranili svojo šego, da so bivali v predorih in jamah.

Čoklji so bili bolj plečati in bolj čokate rasti. Dlani in stopala so imeli večje, raje pa so imeli ravnice in obrečja. Zadrževali so se ob bregovih velike reke in se manj bali človeka.

Za pleme t. i. **Žoltarjev** sta bili značilni svetlejša polt ter lasje, bili so višji ter vitkejši od drugih dveh plemen, ljubili pa so drevje in gozdnato deželo. Številčno jih je bilo najmanj, bolj kot drugi hobiti pa so bili v prijateljskem odnosu s škrti. Raje so imeli lov kot oranje, spretnější kot v rokodelstvu pa so bili pri jeziku in pesmi. Bili so drzni in pustolovskega duha, zato so pogosto postali poglavarji ali voditelji brkonoških ali čokeljskih plemen (povzeto po Tolkien (1) 2002: 26–34).

Hobič je hobitsko fante, narejeno po zgledu »pobiča«.

Hobičad je hobi(tska otro)čad, **hobičiče** so hobitske deklice (preglašeno iz »hobitčiče«, **hobitki** pa hobitski dečki, narejeno po »fantek« (Gradišnik 2004: 110, 111).

7 Analiza osebnih imen hobitov

V tem delu sem osebna lastna imena hobitov najprej razdelila na štiri osnovne skupine:

- ženska imena,
- moška imena,
- priimke in
- vzdevke.

Vsako skupino sem dalje razdelila na **motivirana** in **nemotivirana** poimenovanja, po potrebi pa znotraj (ne)motiviranosti tudi na posamezne podskupine. V komentarjih sem nato za vsako skupino zapisala ugotovitve ter izpostavila posebnosti. Pri izpisovanju in opredeljevanju imen mi je bil v veliko pomoč že nekajkrat omenjeni slovar oz. geslovnik *Gospodar prstanov od A do Ž*, saj je Gradišnik ob prevajanju izpisoval imena v obliki gesel ter (pri večini) pojasnjeval pomen in izvor posameznih imen, priimkov in vzdevkov. Za iztočnice sem uporabila slovenska poimenovanja, v oklepaju pa zgolj za primerjavo tudi izvorna imena. Temu sledi opredelitev imena in njegov izvor, pri čemer sem si pomagala predvsem s *Slovarjem slovenskega knjižnega jezika*.

7.1 Ženska imena

7.1.1 Motivirana imena

Poimenovanja motiviranih ženskih imen sem razdelila v tri osnovne kategorije, in sicer v poimenovanja, ki so nastala iz

1. rastlinskih imen,
2. imen za drage kamne, žlahtne kovine in naravne rudnine/minerale in
3. drugih poimenovanj.

Nadaljna razvrstitev je namenjena natančnejši klasifikaciji, glede na to, iz poimenovanja za katero vrsto rastlin je nastalo posamezno ime. Tako sem poimenovanja bitij, osnovanih na rastlinskih imenih, nadalje razdelila v **7 skupin**; na poimenovanja, nastala iz

- okrasnih, vrtnih rastlin oz. lončnic,
- samorastočih/divjih (gozdnih, njivskih, travniških) rastlin,
- zdravilnih rastlin, zelišč, začimb, dišavnic,
- grmovnic,
- dreves ter
- kulturnih in krmnih rastlin.

7. skupina je posebna; lastno ime je po izvoru občno poimenovanje za del rastline in ne za rastlino kot celoto.

Ženska imena so torej nastala iz poimenovanj za

A) RASTLINSKA IMENA

1. OKRASNE, VRTNE RASTLINE, LONČNICE

- **Amaranta** Bušek-Brendivinski <Amaranth Branybuck> :

Šajerska hobitinja, drugi otrok Gorbadoke Bušek-Brendivinskega. Ime je dobila po amarantu, okrasni rastlini z rdečimi, dolgo trajajočimi cveti, imenovani tudi repati ščir. Na splošno je bolj znana kot prastara žitarica z visoko vsebnostjo proteinov.

- **Estela** Bušek-Brendivinski <Estella Brandybuck> :

Šajerska hobitinja, hči Odoakra Mehača, mlajša sestra Fredegarja, poročena z Merjadokom Bušek-Brendivinskim. Poimenovanja za rastlino, iz katere bi izhajalo žensko ime Estela, nisem našla, je pa zato Gradišnik v *Gospodarju prstanov od A do Ž*, pod geslom Estela

Bušek-Brendivinski objasnil: »Kaže, da je tudi Estela redko botanično ime, ki nakazuje zvezdasto obliko neke cvetlice (ne pa da bi bila ženska izpeljanka in Estel = vil. za upanje, torej »Nada«)«.

- **Lilijana** Kočever <Lily Cotton> :

Šajerska hobitinja, rojena Rujavec, žena Tolmana Kočeverja. Ime izhaja iz poimenovanja lilijan tudi liliján, okrasne ali divje rastline z dolgimi pritličnimi listi in velikimi lijakastimi cveti.

- **Lilija** Mastnak <Lily Goodbody> :

Šajerska hobitinja, najmlajši otrok Balba Bisagina, poročena je bila s Togom Mastnakom. Lilija je vrtna rastlina z visokim stebлом in velikimi lijakastimi belimi cveti.

- **Lobelija** Žakelj-Bisagin <Lobelia Sackville-Baggins> :

Šajerska hobitinja, žena Otha in mati Lotha Žakelj-Bisagina. Sprva je bila gospodovalna in pohlepna, kasneje pa se je ublažila. Lobelija je nizka okrasna rastlina s številnimi modrimi, belimi ali rdečimi drobnimi cveti. Ime je dobila zato, ker so številne pripadnice rodu lobelijevk hudo strupene.

- **Potonika** Rovšnik <Peony Burrows> :

Šajerska hobitinja, najmlajši otrok Poska Bisagina. Poročila se je z Melom Rovšnikom in imela z njim štiri otroke. Ime je dobila po potoniki, divji ali vrtni rastlini z deljenimi listi in velikimi belimi, rožnatimi ali rdečimi cvetovi.

- **Primula** Bušek-Brendivinski <Primula Brandybuck> :

Šajerska hobitinja, najmlajši otrok Gorbadoka Bušek-Brendivinskega. Poročila se je z Drogom Bisaginom in imela sta edinca Froda. Z možem sta utonila, ko sta šla s čolnom na Brendivino. Primula je lončna rastlina s pecljatimi listi v pritlehni rozeti in raznobarnimi cveti v kobulastih socvetjih.

- **Roža Gamgi** <Rose Gamgees> :

- 1) Šajerska hobitinja, druga hči Tolmana Kočevarja in Žena Samoglava Gamgija. Imela sta 13 otrok. V mladosti so jo klicali Rožica;
- 2) Šajerska hobitinja, tretji otrok Sama Gamgija.

- **Roža Tuk** <Rosa Took> :

Šajerska hobitinja, hči Ponta Bisagina. Poročila se je s Hildegremom Tukom. Imela sta sina Adalgrema.

- **Divroža Tuk** <Eglantine Took> :

Šajerska hobitinja, rojena Bregar, poročena s Paladinom Tukom in mati Peregrina Tuka. Vsa tri imena izhajajo iz občnega poimenovanja roža, kar pomeni rastlino z izrazitim cvetom, knjiž. vrtnico, bot. pa divjo rožo, ki pomeni šipek.

- **Šeboja Bisagin** <Gilly Bagins> :

Šajerska hobitinja, žena Poska Bisagina, rojena Kodrjavc. Ime izhaja iz poimenovanja šeboj, ki je grmičasta vrtna ali lončna rastlina z dišečimi rumenimi ali rjavimi cveti.

2. SAMORASTOČE/DIVJE RASTLINE (TRAVNIŠKE, NJIVSKE, GOZDNE)

- **Asfodela** Rovšnik <Asphodel Burrows> :

Šajerska hobitinja, hči Gorbadoka Bušek-Brendivinskega, poročena Rovšnik. Ime izhaja iz poimenovanja za rastlino asfodel, gre pa za sredozemsko rastlino z belimi cveti v grozdastem socvetju. V grški mitologiji je poznana kot cvetlica v podzemlju, ki prinaša pozabljenje. Asfodel poimenujemo tudi kot zlati koren – visoka rastlina gorskih travnikov z belimi cveti v grozdih.

- **Beladona** Tuk <Belladonna Took> :

Šajerska hobitinja, hči Geroncija Tuka. Poročena je bila z Bungom Bisaginom, ki mu je rodila sina Bilba.

Njeno ime izhaja iz poimenovanja za strupeno rastlino, saj je beladona strupena gozdna rastlina s črnimi plodovi češnjeve velikosti, znana tudi kot volčja češnja.

- **Lopatica** Bušek-Brendivinski <Celandine Branybuck> :

Šajerska hobitinja, edina hči Seredika Bušek-Brendivinskega. Lopatica je na vlažnih krajih, med grmovjem ali na sončnih pobočjih rastoča rastlina s srčastimi listi in rumenimi cveti.

- **Marjetka** Bofin <Daisy Boffin> :

Šajerska hobitinja, hči Duda Bisagina in žena Grifa Bofina. Ime izhaja iz imena cvetlice marjetica – majhna travniška ali vrtna rastlina z belimi ali rdečkastimi cveti.

- **Marjetka** Gamgi <Daisy Gamgee> :

1) Šajerska hobitinja, najstarejša hči Domastala Gamgija;

2) Šajerska hobitinja, osmi otrok Samoglava Gamgija.

Ime Marjetka izhaja iz poimenovanja za majhno travniško ali vrtno rastlino z belimi ali rdečkastimi cveti.

- **Purpalica** Mehač <Poppy Bolger> :

Šajerska hobitinja, hči Falka Ritež-Bisagina. Poročila se je s Filibertom Mehačem. Purpalica je narečni izraz za mak – kulturno ali divjo rastlino z mlečkom in velikimi zvezdastimi cveti ali njeno seme.

- **Trobentica** Gamgi <Primrose Gamgee> :

Šajerska hobitinja, deveti otrok Samoglava Gamgija. Ime je dobila po trobentici – rastlini s pritličnimi listi in pecljatimi rumenimi cveti.

- **Zlatica** Kočever <Mrigold Cotton> :

Šajerka hobitinja, najmlajša hči Domastala Gamgija. Zlatica je travniška ali njivska rastlina z majhnimi, navadno rumenimi cveti.

-
- **Zvončica** Gamgi <Bell Gamgi> :

Šajerska hobitinja, Domastalova žena, rojena Dobrodetska. Poimenovanje izhaja iz imena rastline z nedeljenimi listi in zvonastimi, navadno modrimi, vijoličastimi cvetovi v različnih socvetjih.

3. ZDRAVILNE RASTLINE, ZELIŠČA, DIŠAVNICE, ZAČIMBE

- **Angelika** Bisagin <Angelica Baggins> :

Šajerska hobitinja, hči Ponta Bisagina. Ime je dobila po angeliki, do dva metra visoki gozdni ali vrtni zdravilni rastlini, s pernato razrezanimi listi in belimi ali rdečkastimi cveti v kobuli. Imenovana je tudi divji gozdni koren.

- **Lovorika** Bisagin <Laura Baggins> :

Šajerska hobitinja, rojena Ritež, poročena z Mungom Bisaginom. Lovorika je sredozemski grm ali drevo, katerega dišeči usnjati listi se uporabljajo kot začimba.

- **Meta** Bušek-Brendivinski <Mentha Brandybuck> :

Šajerska hobitinja, drugi otrok Marmadasa Bušek-Brendivinskega. Meta je zdravilna rastlina ostrega vonja s podolgastimi listi in rdečimi, vijoličastimi cveti.

- **Perla** Tuk <Pearl Took> :

Šajerska hobitinja, najstarejši otrok Paladina Tuka. Perla imenujemo zdravilno rastlino s suličastimi listi in belimi cveti.

- **Žajbela** Mehač <Salvia Bolger> :

Šajerska hobitinja, tretji otrok Sadika Bušek-Brendivinskega, poročena z Gundabaldom Mehačem. Ime izhaja iz poimenovanja žajbelj, kar pomeni dišečo rastlino z dlakavimi listi in svetlo vijoličastimi cveti.

4. GRMOVNICE

- **Hena** Bušek-Brendivinski <Hanna Brandybuck> :

Šajerska hobitinja, žena Madoka Bušek-Brendivinskega, rojena Zlatoper. Ime izvira iz poimenovanja za okrasni tropski grm z belimi ali rožnatimi cveti, v kozmetiki pa je hena rdečkasto rjavo barvilo iz listov te rastline.

- **Mirta** Rovšnik <Myrtle Burrows> :

Šajerska hobitinja, tretji otrok Mila Rovšnika. Osebno ime Mirta izhaja iz poimenovanja za zimzelen sredozemski grm s suličastimi listi in dišečimi belimi cveti.

- **Trnoljica** Gamgi <May Gamgee> :

- 1) Šajerska hobitinja, tretji otrok Tesloglava Gamgija;
- 2) Šajerska hobitinja, četrti otrok Domastala Gamgija.

Ime Trnoljica izhaja iz narečnega izraza trnoljica, ki pomeni črni trn – trnat grm ali drevo z napiljenimi listi, belimi cveti in rdečimi koščičastimi plodovi, imenovan tudi glog.

- **Malina** Trmogav <Malva Brandybuck> :

Šajerska hobitinja, žena Gormadoka Brendivinskega, rojena Trmoglav. Malina je dobila ime po grmičasti rastlini, ki raste na posekah in v gozdovih, ali njenih užitnih, navadno rdečih jagodah. Gradišnik v geslovniku pojasni, da je »malva« v angleščini slez, zato je prevod le »zvočen«.

- **Kamelija** Bisagin <Camellia Baggins> :

Šajerska hobitinja, rojena Žakelj, poročena z Longom Bisaginom. Rodila mu je sina Otha Žakelj-Bisagina. Poimenovanje izhaja iz imena za rastlino kamelijo – zimzelen okrasni grm ali lončnica z usnjatimi, bleščečimi se listi in belimi ali rdečimi cveti.

5. DREVESA

- **Lipa** Plesonog <Linda Proudfoot> :

Šajerska hobitinja, hči Munga Bisagina, poročena z Bodom Plesonogom. Lipa je košato drevo z mehkim lesom, srčastimi listi in dišečimi cveti.

- **Jerebika** Gamgi <Rowan Gamgee> :

Šajerska hobitinja, najstarejši otrok »vrtu milega« Jamoglava. Poročena je bila s Tesnoglavom Gamgejskim in imela sta sina Tesloglava Gamgija. Ime je dobila po drevesu ali grmu s pernatimi listi ali njegovih živo rdečih jagodah v kobulih.

- **Mimoza** Bisagin <Mimosa Baggins> :

Šajerska hobitinja, žena Ponta Bisagina, rojena Kšef. Njeno ime izhaja iz poimenovanja za okrasno sredozemsko ali tropsko drevo z drobnimi rumenimi cveti in pernatimi listi, ki se ob vsakem dražljaju zaprejo. Strokovno je imenovana tudi srebrnasta akacija.

- **Mirabela** Bušek-Brendivinski <Mirabella Brandybuck> :

Šajerska hobitinja, najmlajša hči Geroncija Tuka in babica Froda Bisagina. Poročila se je z Gorbadokom Bušek-Bendivinskim in mu rodila sedem otrok. Ime Mirabela izhaja iz imena za sadno drevo ali njegov zelenkasto rumeni koščičasti sad.

- **Palmina** Tuk <Pimpernel Took> :

Šajerska hobitinja, druga hči Paladina Tuka. Ime izhaja iz občnega imena palma – tropsko ali subtropsko drevo s pahljačastimi ali pernatimi listi in drobnimi cveti v socvetjih. V izvorniku pimperl pomeni »kurjo češnjico«. Tudi pri tem geslu Gradišnik pojasni, da je zaradi aliteracije moral ohraniti ime na »P«.

6. KULTURNE IN KRMNE RASTLINE

- Čičerika (Čika) Okrogle-Bisagin <Chica Chubb-Baggins> :

Šajerska hobitinja, rojena Okroglè, žena Binga Bisagina in mati Falka Okroglè-Bisagina. Gradišnik v geslovníku zapiše, da se je ime v ljubkovalni obliki glasilo kar Čika (v ang. samo Chica, kar pomeni /po Oxford English Dictionary/ koruzno žganje Južnoameriških Indijancev in nič drugega). V SSKJ pod geslom čičerika ni zadetkov, sem pa zato našla čičerko, v enakem pomenu. Čičerika je sicer kulturna ali divja rastlina s kratkimi napihnjenimi stroki ali njeni sadovi. Leksikon rastlin (Duden 2008: 58) navaja, da je čičerika (*Cicer arietinum*) metuljnica s pernatimi listi in belkastimi ali vijoličastimi cvetovi; pogosto jo sadijo v Sredozemlju, v srednji in južni Aziji ter v Latinski Ameriki, semena pa jedo kot grah za zelenjavo.

- Lucerna Bušek-Brendivinski <Melilot Brandybuck> :

Šajerska hobitinja, mlajša hči Marmadasa Bušek-Brendivinskega. Ime je dobila po lucerni, krmni detelji s trojnatimi listi in modro vijoličastimi cveti.

7. DEL RASTLINE

- Mačica Mehač <Pansy Bolger> :

Šajerska hobitinja, drugi otrok Bilba Bisagina, poročena s Fastofom Mehačem. Ime je dobila po mačici, kar pomeni socvetje, značilno za skupino brezvenčnic, v obliki podolgovate kepice. Gradišnik pod geslom *Mačica Mehač* tudi zapiše, da »Pansy« pomeni (cvetlico) mačeho, kar pa je, da bi se ognil napačnim tolmačenjem, nadomestil z *Mačico*.

B) IMENA ZA DRAGE KAMNE, ŽLAHTNE KOVINE IN NARAVNE RUDNINE/MINERALE

- Rubina Bisagin <Ruby Baggins> :

Šajerska hobitinja, rojena Mehač, žena Foska Bisagina.

-
- **Rubina** Gamgi <Ruby Gamgee> :

Šajerska hobitinja, enajsti otrok Samoglava Gamgija. Ime Rubina izhaja iz poimenovanja rubin – drag kamen rdeče barve.

- **Diamanta** Tuk <Diamond Took> :

Šajerska hobitinja, žena Peregrina Tuka.

- **Demanta** Tuk <Adamanta Took> :

Šajerska hobitinja, rojena Okroglè, žena Geroncija Tuka. Imeni Diamanta ter Demanta izhajata iz iste osnove; demant knjižno pomeni diamant, gre pa za najtrši drag kamen, navadno brezbarven, ki močno lomi svetlobo.

- **Smaragda** Bušek-Brendivinski <Esmeralda Brandybuck > :

Šajerska hobitinja, žena Saradoka Bušek-Brendivinskega in Merjadokova mati. Bila je najmlajša hči Adalgrema Tuka. Smaragda izvira iz imena smaragd, kar je drag kamen zelene barve.

- **Berila** Bisagin <Berylla Baggins> :

Šajerska hobitinja, poročena z Babom Bisaginom, rojena Bofin. Ime Berila izhaja iz poimenovanja za mineral beril – heksagonalni berilijev in aluminijev silikat.

- **Zlática** Gamgi <Goldilocks Gamgee> :

Šajerska hobitinja, hči Sama Gamgija, poročena s Faramirjem Tukom. Ime Zlática izhaja iz poimenovanja za mehko, težko žlahtno kovino rumene barve – zlato.

- **Perla** Tuk <Pearl Took> :

Šajerska hobitinja, najstarejši otrok Paladina Tuka. Pogovorni izraz perla pomeni biser, okroglasto tvorbo iz školjk, rabljeno za nakit.

C) OSTALA POIMENOVANJA

- **Perika** Tuk <Pervinca Took> :

Šajerska hobitinja. Ime izhaja iz izraza perika, kar knjižno pomeni lasuljo. V angleškem izvorniku je *Perika* imenovana »Pervinca«. Gradišnik pod geslom *Perika Tuk* zapiše: »Pervinca je oblika zapisa »periwinkle« (= zimzelen). *Pervinca* je torej *Zimzelenka*; ker pa je bilo potrebno upoštevati aliteracijo na »p«, saj je Pervinca imela še tri sorojence, ki so se jim imena začenjala na »P«, sem uporabil drugi pomen, ki je »perika« (lasulja).«

- **Bobnačka** <Rumble> :

Šajerska hobitinja, ki naj bi bila gospodinja Domastala Gamgija. Ime izhaja iz priimka Bobnač, kar bi lahko pomenilo nekoga, ki udarja na boben.

7.1.2 Nemotivirana imena

Preostala ženska imena sem uvrstila v skupino nemotiviranih imen, saj pri slovenskem bralcu nimajo pomenskega učinka oziroma ne vzbujajo nikakršne konotacije.

- **Adaldrida** Bušek-Brendivinski <Adaldrida Brandybuck> :

Šajerska hobitinja, rojena Mehač, žena Marmadoka Bušek-Brendivinskega.

- **Belba** Mehač <Belba Bolger> :

Šajerska hobitinja, rojena Bisagin.

- **Donamira** Bofin <Donnamira Boffin> :

Šajerska hobitinja, deseti otrok Geroncija Tuka, poročena s Hugom Bofinom.

-
- **Dora** Bisagin <Dora Baggins> :

Šajerska hobitinja, najstarejši otrok Foska Bisagina.

- **Hilda** Bušek-Brendivinski <Hilda Brandybuck> :

Šajerska hobitinja, rojena Tišipas, žena Seredika Bušek-Brendivinskega.

- **Menegilda** Bušek-Brendivinski <Menegilda Brandybuck> :

Šajerska hobitinja, žena Rorimaka Bušek-Brendivinskega in mati Saradoka in Merimaka, rojena Zlatak.

- **Priska** Mehač <Prisca Bolger> :

Šajerska hobitinja, hči Pola Bisagina, poročena z Vilibaldom Mehačem.

- **Rozamunda** Mehač <Rosamunda Bolger> :

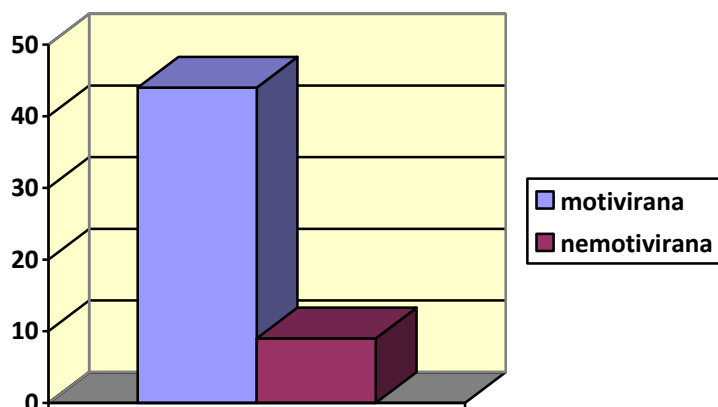
Šajerska hobitinja, hči Sigismunda Tuka. Poročila se je z Odoakrom Mehačem in mu rodila sina Fredegarja in hčer Estelo.

- **Tanta** Bisagin <Tanta Baggins> :

Šajerska hobitinja, rojena Rogopisk, poročena z Largom Bisaginom.

Komentar:

Graf 1: Ženska imena hobitov

Vsa ženska imena so enodelna, skupno jih je 53. Večino le-teh, in sicer kar 44, sem uvrstila v sklop (pomensko) motiviranih imen. Gre za imena, ki so zelo specifična. Že pri površnem pregledu teh imen lahko razberemo, da **motivirana** osebna imena temeljijo na občnih imenih, predvsem na botaničnih imenih oz. poimenovanjih za rastline (fitonimi), precej manj pa na poimenovanjih za žlahtne kovine in drage kamne.

Največ motiviranih imen izhaja iz prvouvrščene skupine (poimenovanja, nastala iz rastlinskih imen za **okrasne, vrtno rastline in lončnice**); teh je skupno 10, drugo najštevilnejše poimenovanje hobitinj izhaja iz poimenovanj za **samorastoče/divje rastline (travniške, njivske, gozdne)**. Ta imena so uvrščena v 2. skupino, na seznamu jih je 8. Na tretjem mestu so imena, izhajajoča iz poimenovanj za **zdravilne rastline, zelišča, dišavnice in začimbe** (5), sledijo imena, nastala iz poimenovanj za **grmovnice** (5), nato **drevesa** (5), v šesto skupino sem uvrstila imena, nastala iz poimenovanj za **kulturne in krmne rastline** (2), v zadnjo skupino tega sklopa pa je uvrščeno le eno ime (*Mačica*), ki izhaja iz poimenovanja za **del rastline**.

Nekatera imena so se pojavila večkrat. Ime *Roža* imajo kar tri hobitinje, od tega dve z istim priimkom (*Roža Gamgi*). Prav tako se trikrat pojavi ime *Marjetka*; gre za dve predstavnici z istim priimkom (*Marjetka Gamgi*) ter eno z drugačnim (*Marjetka Bofin*).

Druga skupina imen je uvrščena med **nemotivirana** imena. Teh je skupno 9, kar predstavlja 17 % poimenovanj hobitinj. Nemotivirana imena je Gradišnik pri prevajanju pustil nespremenjena (*Dora, Tanta, Menegilda* ipd.), nekatera med njimi pa je le poslovenil v zapisu (npr. *Donnamira* → *Donamira*; *Prisca* → *Priska*; *Rosamunda* → *Rozamunda*, tako da v slovenščini ne vsebujejo nikakršne pomenske komponente.

Eno samo ime izhaja iz priimka, in sicer ime *Bobnačka*. Ta hobitinja v romanu nikoli ni omenjena s kakršnimkoli drugim imenom.

Iz tega lahko sklepamo, da je avtor Gospodarja prstanov Tolkien in posledično tudi Gradišnik pri prevajanju v slovenščino ženskim predstavnicam hobitov v veliki meri podelil imena, ki so motivirana in posledično tudi povedna. Imena, ki izhajajo pretežno iz poimenovanj za rastline, kažejo na to, da so hobiti bivali v sozvočju z naravo in cenili lepoto rastlin, ali pa so jim bile rastline kako drugače pomembne. Z rastlinskim imenom so lahko označili nosilko le-tega – hobitinja, ki je bila npr. gospodovalna in pohlepna (*Lobelija Žakelj-Bisagin*) je dobila ime po zelo strupeni rastlini, lobeliji. Lahko rečemo, da (vsaj pri določenih imenih) obstaja povezava med imenom in značilnimi lastnostmi npr. rastline, iz katere izhaja ime; vrsta rastline (lahko) odseva eno ali več teh lastnosti (npr. lepoto, preprostost, skromnost, gospodovalnost, tudi prevzetnost in vzvišenost ipd.). Žal pa za večino likov te lastnosti iz zgodbe niso najbolj razvidne.

Podobno lahko trdimo za imena, ki izhajajo iz poimenovanj za drage kamne, žlahtne kovine, in minerale. Takšna imena nosijo predvsem predstavnice višjih slojev (iz rodbin *Tuk, Bušek-Brendivinski* in tudi *Gamgi*), kar kaže na njihovo socialno pripadnost ter posledično na socialno strukturiranost družbe, v kateri so živeli hobiti.

7.2 *Moška imena*

Tudi poimenovanja moških predstavnikov hobitov sem razdelila na motivirana ter nemotivirana, motivirana pa še dalje v posamezne pomenske skupine, ki združujejo imena s podobnimi lastnostmi.

7.2.1 Motivirana imena

- **Vandroglav** Motvozar <Andwise Roper> :

Šajerski hobit, prvorojenec Motvozarja Gamgija.

- **Tesloglav** (Motvozar) Gamgij <Hobson (Roper) Gamgee> :

Šajerski hobit, sin Tesnoglava Gamgejskega. Ime izhaja iz besed *teslo* in *glava*.

- **Polnoglav** Gamgeljski <Wiseman Gamwich> :

Šajerski hobit, sin Domastala iz Gamgelj. Ime izhaja iz besed *poln* in *glava*.

- **Tesnoglav** Gamgejski <Hobb Gammidge> :

Šajerski hobit, sin Polnoglava Gamgeljskega. Poročil se je z Jerebiko, najstarejšo hčerjo »vrtu milega«
Jamoglava, in imel z njo sina Tesnoglava (Motvozarja) Gamgija. Ime izhaja iz besed *glava* in *tesen*.

- **Samo(glav)** Gamgi <Sam(wise) Gamgee> :

Šajerski hobit, najmlajši sin Domastala Gamgija, eden glavnih junakov *Gospodarja prstanov*, spočetka neuk vrtnar, pozneje pustolovec, prstanonosec, pesnik, nazadnje pisec in šajerski župan. Bil je zelo samoglav, od tod tudi njegovo ime.

- **Jamoglav** Kočevar (»Jaškon«) iz Pervodja <Holman Cotton (»Long Hom«) of Bywater> :

Šajerski hobit, Kočevjanov sin. Ime izhaja iz besed *jama* in *glava*.

- **Jamoglav** Vrtumil <Holman Greenhand> :

Šajerski hobit, sin Domarada Vrtumila.

- **Jamoglav**, »vrtu mili«, iz Hobitovega <Holman, the greenhanded, of Hobbiton> :

Šajerski hobit, spočetnik vrtnarske dinasije in oče Domarada Vrtumila.

- **Jamogoj** Vrtovec <Holfast Gardner> :

Šajerski hobit, sin Froda Vrtovca. Ime izhaja iz besed *jama* in *gojiti*.

- **Domastal** iz Gamgelj <Hamfast of Gamwich> :

Šajerski hobit, spočetnik rodovine Gamgeljskih, pozneje Gamejskih, pa Gamgijev(s pisanim j v imenovalniku) in nazadnje Gamgijev (brez pisanega j v imenovalniku).

- **Domastal** Gamgi <Hamfast Gamgee> :

1) Šajerski hobit, sin Tesloglava »Motvozarja« Gamgija, poročen z Zvončico, rojeno Dobrodetski. Imela sta šest otrok, med njimi Samoglava;

2) Šajerski hobit, sedmi otrok Sama Gamgija. Očitno sta hobita dobila takšno ime, ker sta rada ostajala doma.

- **Domarad** Gamgi <Halfred Gamgee> :

Šajerski hobit, drugi sin Domastala Gamgija. Ime Domarad pomeni nekoga, ki je rad v zavetju svojega doma.

- **Domarad** (Gamgi) iz Zahribca <Halfred (Gamgee) of Overhill> :

Šajerski hobit, sin Tesloglava Motvozarja Gamgija in brat Domastala Gamgija.

-
- **Domarad** Vrtumil <Halfred Greenhand> :

Šajerski hobit, najstarejši sin »vrtu milega« Jamoglava in prvi od Vrtumilov.

- **Domen** Gamgi <Hamson Gamgee> :

Šajerski hobit, najstarejši sin Domastala Gamgija. Ime izhaja iz besede *dom*.

- **Mungo** Bisagin <Mungo Baggins> :

Šajerski hobit, najstarejši sin Balba Bisagina. Poročil se je z Lovoriko, rojeno Ritež, imela sta pet otrok. Ime hobita izhaja iz poimenovanja za zlasti v Indiji živečo majhno zver, ki se hrani s kačami in podganami.

- **Deda** Parstopal <Daddy Twofoot> :

Šajerski hobit, ki je stanoval v Podbisagini. Ime pomeni starejšega moškega.

- **Slaborast** s Hriba <Harding of the Hill> :

Šajerski hobit, sin Jamogoja Vrtovca. Ime izhaja iz besed *slabo* in *rasti*.

- **Stari Dobravec** <Old Noakes> :

Šajerski hobit iz Pervodij, redni gost Bršlinčka (pivnica).

- **Kamenvil** Lepodetski <Elfstan Fairbairn> :

Šajerski hobit, sin Stánovita in Elanor. Bil je spočetnik rodovine Stolpnih Lepodetskih. Ime izhaja iz besede *kamen*.

- **Kejžar** <Carl> :

Šajerski hobit, Kotjanov drugi sin. Ime izhaja iz besede *kajža*, kar pomeni majhna, preprosta hiša.

-
- **Kotjan** <Cottar> :

Šajerski hobit, oče Kočevjana in Kejžarja. Ime izhaja iz besede *kot*. Gradišnik ta priimek razlaga, da »koča« po eni od etimoloških razlag temelji na »kotu« (»koča« je tisto, kar ima »kote«), zato je po vrsti razvil Kotjan – Kočevjan – Kočevnar.

- **Kočevjan** <Cotman> :

Ime ali vzdevek šajerskega hobita, iz katerega izvirata rodovina in priimek Kočevnarjev. Kočevjan je torej tisti, ki živi v koči.

- **Stánovit** Zelenholmski <Fastred of Greenholm> :

Šajerski hobit, poročen z Elanor Gamgi, oče Kamenvila Lepodetskega. Ime izhaja iz besede *stanovit* oz. *stanoviten*, torej takšen, ki vztraja pri svojih odočitvah, navadah ipd.

7.2.2 Nemotivirana imena

Nemotivirana imena sem razdelila v dve skupini, in sicer na »visokozveneča« ter »preprosta« imena. Poimenovanje za ena in druga ni najboljše, zato gre le za zasilno rešitev. Več o tej delitvi sem zato zapisala v komentarju.

A) VISOKOZVENEČA IMENA

- **Adalgrem** Tuk <Adalgrim Took> :

Šajerski hobit, sin Hildgrema Tuka.

- **Adelard** Tuk <Adelard Took> :

Šajerski hobit, sin Plambrada Tuka.

-
- **Ajzengar** Tuk <Isengar Took> :

Šajerski hobit, najmlajši (in torej dvanajsti) sin Geroncija Tuka.

- **Ajzengrem** Tuk <Isengrim Tuk> :

- 1) Šajerski hobit, najstarejši sin Geroncija Tuka in pozneje sedemindvajseti šajer;
- 2) Šajerski hobit, dvaindvajseti šajer, ki je začel izkopavanja Velikih Smialov.

- **Bandobras** Tuk <Bandobras Took> :

Znamenit in bojevit hobit, ki je porazil orke v Zelenpoljski bitki. Za hobita je bil zelo velik in po višini sta ga presegla šele Merjadok in Peregrin.

- **Berilak** Bušek-Brendivinski <Berilac Brandybuck> :

Šajerski hobit, sin Merimaka Bušek-Brendivinskega.

- **Dinodas** Bušek-Brendivinski <Dinodas Brandybuck> :

Šajerski hobit, najmlajši sin Gorbadoka Bušek-Brendivinskega.

- **Doderik** Bušek-Brendivinski <Doderic Brandybuck> :

Šajerski hobit, najstarejši otrok Seredika Bušek-Brendivinskega.

- **Dodinas** Bušek-Brendivinski <Dodinas Brandybuck> :

Šajerski hobit, četrti otrok Gorbadoka Bušek-Brendivinskega.

- **Everard** Tuk <Everard Took> :

Šajerski hobit, najmlajši otrok Adelarda Tuka.

- **Faramir** Tuk <Faramir Took> :

Šajerski hobit, sin Peregrina Tuka, triintrideseti šajer. Poročen je bil z Zlático Gamgi, Samoglavovo hčerjo.

- **Fastolf** Mehač <Fastolph Bolger> :

Šajerski hobit, poročen z Mačico Bisagin.

- **Ferdibrand** Tuk <Ferdibrand Took> :

Šajerski hobit, sin Ferdinanda Tuka.

- **Ferumbras** Tuk <Ferumbras Took> :

- 1) Šajerski hobit, sin Isumbrasa Tuka, štiriindvajseti šajer;
- 2) Šajerski hobit, sin Fortinbrasa Tuka, trideseti šajer.

- **Filibert** Mehač <Filibert Bolger> :

Šajerski hobit. Poročen je bil s Purpalico, rojeno Bisagin.

- **Fotrinbras** Tuk <Fortinbras Took> :

- 1) Šajerski hobit, sin Ferumbrasa Tuka, petindvajseti šajer;
- 2) Šajerski hobit, sin Isumbrasa II., devetindvajseti šajer.

- **Fredegar** Mehač <Fredegar Bolger> :

Šajerski hobit, sin Odoakra Mehača, Frodov prijatelj.

-
- **Geroncij** Tuk <Gerontius Took> :

Šajerski hobit, sin Fortinbrasa Tuka in šestindvajseti šajer. Poročil se je z Demanto Okroglè. Gradišnik pri tem geslu zapiše, da sodi njegovo ime (ki namiguje na starost) med izjeme, saj je sposojeno iz latinščine, ki se je je Tolkien pri imenoslovju sicer ogibal.

- **Gorbadok** Bušek-Brendivinski <Gorbadoc Brandybuck> :

Šajerski hobit, buškinjski dvorščak. Poročen je bil z Mirabelo Tuk; imela sta sedem otrok in med njimi Primulo, ki je bila Frodova mati.

- **Gorbulas** Bušek-Brendivinski <Gorbulas Brandybuck> :

Šajerski hobit, sin Orgulasa Bušek-Brendivinskega.

- **Gorhendar** Bušek Starovinski <Gorhendar Oldbuck> :

Šajerski hobit, začetnik dinastije Bušek-Brendivinskih. Dotedanje rodbinsko ime je reki na čast zamenjal z novim, ki se je glasilo Bušek-Brendivinski.

- **Gormadok** Bušek-Brendivinski <Gormadoc Brandybuck> :

Šajerski hobit in buškinjski dvorščak. Poročen je bil z Malino Trmoglav.

- **Gundabald** Mehač <Gundabald Bolger> :

Šajerski hobit. Poročen je bil z Žajbelo, rojeno Bušek-Brendivinski.

- **Hildgrem** Tuk <Hildigrim Took> :

Šajerski hobit, četrti sin Geroncija Tuka. Poročil se je z Rožo Bisagin, imela sta sina Adalgrema.

-
- **Hildibrand** Tuk <Hildibrand Took> :

Šajerski hobit, osmi sin Geroncija Tuka.

- **Hildifons** Tuk <Hildifons Took> :

Šajerski hobit, šesti sin Geroncija Tuka.

- **Hildigard** Tuk <Hildigard Took> :

Šajerski hobit, drugi sin Geroncija Tuka.

- **Ilberik** Bušek-Brendivinski <Ilberic Brandybuck> :

Šajerski hobit, drugi sin Seredika Bušek-Brendivinskega.

- **Isembard** Tuk <Isembard Took> :

Šajerski hobit, sedmi sin Geroncija Tuka.

- **Isembold** Tuk <Isembold Took> :

Šajerski hobit, peti sin Geroncija Tuka.

- **Isumbras** Tuk <Isumbras Took> :

- 1) Šajerski hobit, trinajsti šajer in spočetnik Tukove linije;
- 2) Šajerski hobit, sin Ajzengrema Tuka, triindvajseti šajer (z imenom Isumbras III.);
- 3) Šajerski hobit, tretji sin Geroncija Tuka, osemindvajseti šajer (z imenom Isumbras IV.).

-
- **Madok** Bušek-Brendivinski <Madoc Brandybuck> :

Šajerski hobit, sin Gormadoka Bušek-Brendivinskega in buškinjski dvorščak. Poročen je bil s Heno, rojeno Zlatoper.

- **Marmadas** Bušek-Brendivinski <Marmadas Brandybuck> :

Šajerski hobit, sin Gorbulasa Bušek-Brendivinskega.

- **Marmadok** Bušek-Brendivinski <Marmadoc Brandybuck> :

Šajerski hobit, sin Madoka Bušek-Brendivinskega, buškinjski dvorščak. Poročil se je z Adaldrido Mehač in imel z njo štiri otroke.

- **Marok** Bušek-Brendivinski <Marroc Brandybuck> :

Šajerski hobit, najmlajši sin Gormadoka Bušek-Brendivinskega.

- **Marimak** Bušek-Brendivinski <Marimac Brandybuck> :

Šajerski hobit, drugi sin Rorimaka Bušek-Brendivinskega.

- **Marimas** Bušek-Brendivinski <Marimas Brandybuck> :

Šajerski hobit, sin Marmadasa Bušek-Brendivinskega.

- **Merjadok** Bušek-Brendivinski <Meriadoc Brandybuck> :

Šajerski hobit, sin Saradoka Bušek-Brendivinskega. Je eden glavnih junakov romana in član družčine, pozneje postane buškinjski dvorščak.

-
- **Odoaker** Mehač <Odovacar Bolger> :

Šajerski hobit, oče Fredegarja Mehača.

- **Orgulas** Bušek-Brendivinski <Orgulas Brandybuck> :

Šajerski hobit, najmlajši otrok Marmadoka Bušek-Brendivinskega, oče Gorbulasa Bušek-Brendivinskega.

- **Paladin** Tuk <Paladin Took> :

Šajerski hobit, sin Adalgrema in oče Peregrina Tuka. Bil je enaintrideseti šajer.

- **Peregrin** Tuk <Peregrin Took> :

Šajerski hobit, sin Paladina II. Tuka in Divrože, rojene Bregar. Je eden izmed glavnih junakov romana in član družčine, kasneje postane dvaintrideseti šajer in svetnik Severnega kraljestva.

- **Plambrad** Tuk <Flambard Took> :

Šajerski hobit, sin Isembarda Tuka.

- **Reginard** Tuk <Reginard Took> :

Šajerski hobit, najstarejši sin Adelarda Tuka.

- **Rorimak** Bušek-Brendivinski <Rorimac Brandybuck> :

Šajerski hobit in buškinjski dvorščak. Poročil se je z Menegildo Zlatak. Imela sta dva otroka.

- **Sadok** Bušek-Brendivinski <Sadoc Brandybuck> :

Šajerski hobit, drugi sin Gormadoka Bušek-Brendivinskega.

-
- **Saradas** Bušek-Brendivinski <Saradas Brandybuck> :

Šajerski hobit, tretji otrok Gorbadoka Bušek-Brendivinskega.

- **Saradik** Bušek-Brendivinski <Saradic Brandybuck> :

Šajerski hobit, oče Seredika Bušek-Brendivinskega.

- **Saradok** Bušek-Brendivinski <Saradoc Brandybuck> :

Šajerski hobit, sin Rorimaka Bušek-Brendivinskega in buškinjski dvorščak. Poročen je bil s Smaragdo Tuk, imela sta sina Merjadoka.

- **Seredik** Bušek-Brendivinski <Seric Brandybuck> :

Šajerski hobit, sin Saradika, poročen s Hildo Tišipas.

- **Vilibald** Mehač <Wilibald Bolger> :

Šajerski hobit, poročen s Prisko, rojeno Bisagin.

B) PREPROSTA IMENA

»Preprosta« imena imajo hobiti, ki ne izhajajo iz družin višjega socialnega statusa. Preprosta so v tem, da ne spominjajo na imena vladarjev, vitezov ipd., ampak so kratka, večinoma enozložna.

- **Andraž** Motvozar <Anson Roper> :

Šajerski hobit, sin Vandroglava Motvozarja.

-
- **Balbo** Bisagin <Balbo Baggins> :

Šajerski hobit, poročil se je z Berilo, rojeno Bofin. Imela sta sedem otrok.

- **Beno** Belnart <Will Whitfoot> :

Šajerski hobit, župan Velkega Prekopanskega.

- **Bilbo** Bisagin <Bilbo Baggins> :

Šajerski hobit, pred Frodom največji šajerski pustolovec, sicer pa tudi pisec, pesnik in učenjak. Bil je edini otrok Bunga Bisagina in Beladone, rojene Tuk. Vse žive dni je ostal samec in ni kazal nobenega zanimanja za hobitinje.

- **Bilbo** Gamgi <Bilbo Gamgee> :

Šajerski hobit, deseti otrok Samoglava Gamgija.

- **Bingo** Bisagin <Bingo Bagins> :

Šajerski hobit, poročen s Čičeriko (Čiko) Okroglè. Imela sta sina Falka Okroglè-Bisagina.

- **Bodo** Plesonog <Bodo Proudfoot> :

Šajerski hobit, poročen z Lipo, rojeno Plesonog. Imela sta sina Oda Plesonoga.

- **Bungo** Bisagin <Bungo Baggins> :

Šajerski hobit, Bingov oče. Poročen je bil z Beladono, rojeno Tuk. Imela sta sina edinca – Bilba Bisagina.

-
- **Dudo** Bisagin <Dudo Baggins> :

Šajerski hobit, najmlajši otrok Foska Bisagina.

- **Edi** Rusec <Ted Sandyman> :

Šajerski hobit, sprva mlinar v hobitovem, kasneje pomagač pri »industrializaciji« Šajerske.

- **Falko** Okroglè-Bisagin <Falco Chubb-Baggins> :

Šajerski hobit, sin Binga Bisagina in Čike Okroglè ter spočetnik linije Okroglè-Bisagin.

- **Fič** Kočevar <Nick Cotton> :

Šajerski hobit, čerti otrok Tolmana Kočevarja.

- **Folko** Bofin <Folco Boffin> :

Šajerski hobit in Frodov prijatelj.

- **Fosko** Bisagin <Fosco Baggins> :

Šajerski hobit, Frodov ded, poročen z Rubino Mehač.

- **Frodo** Bisagin <Frodo Baggins> :

Šajerski hobit in glavni junak romana. Bil je sin edinec Droga in Primule Bisagin, po njuni smrti posvojenec daljnega sorodnika Bilba Bisagina. Frodu je zapustil vso svojo posest, med drugim tudi prstan.

-
- **Frodo** Vrtovec <Frodo Gardner> :

Šajerski hobit, drugi in najstarejši otrok Samoglava Gamgija. Bil je ustanovitelj rodovine Vrtovec (s Hriba).

- **Grifo** Bofin <Griffo Boffin> :

Šajerski hobit, poročen z Marjetico Bisagin.

- **Gumpo** Grencar <Hob Hayward> :

Hobit iz Vzhodnega kvartina, čuvaj Vrat v Meji in stražar na Brendivinskem mostu.

- **Kerl** Kočevar <Carl Cotton> :

Šajerski hobit, Kotjanov drugi sin.

- **Largo** Bisagin <Largo Baggins> :

Šajerski hobit, tretji sin in četrti otrok Bilba Bisagina.

- **Longo** Bisagin <Longo Baggins> :

Šajerski hobit, drugi sin in tretji otrok Munga Bisagina. Poročil se je s Kamelijo Žakelj-Bisagin. Imela sta sina Otha Žakelj-Bisagina, začetnika kratkotrajne dinastije Žakelj-Bisaginov.

- **Lotho** Žakelj-Bisagin <Lotho Sackville-Baggins> :

Šajerski hobit, sin Otha in Lobelije. Prodajal je pipno zel na jug, s tem pa nabiral denar za nakup posesti.

-
- **Melo** Rovšnik <Milo Burrows> :

Šajerski hobit, sin Rufusa Rovšnika in Potonike Bisagin.

- **Minto** Rovšnik <Minto Burrows> :

Šajerski hobit, najmlajši sin Mela Rovšnika.

- **Mosko** Rovšnik <Mosco Burrows> :

Šajerski hobit, najstarejši sin Mela Rovšnika.

- **Nobi** <Nob> :

Breški hobit, hlapec pri Kopitljavčku (gostilna).

- **Odo** Plesonog <Odo Proudfoot> :

Šajerski hobit, sin Boda in Lipe Plesonog.

- **Olo** Plesonog <Olo Proudfoot> :

Šajerski hobit, sin Oda Plesonoga.

- **Otho** Žakelj-Bisagin <Otho Sakville-Baggins> :

Šajerski hobit, sin Longa Bisagina in Kamelije Žakelj. Bil je začetnik rodovine Žakelj-Bisaginovih. Poročen je bil z Lobelijo Tišipas, njun edini otrok je bil Lotho.

- **Pipin** Gamgi <Pippin Gamgee> :

Šajerski hobit, peti otrok Sama Gamgija.

-
- **Polo** Bisagin <Polo Baggins> :

Šajerski hobit, sin Ponta Bisagina.

- **Ponto** Bisagin <Ponto Baggins> :

- 1) Šajerski hobit, tretji otrok Balba Bisagina, poročenega z Mimoso Kšeft, oče Angelike;
- 2) Šajerski hobit, prvi otrok Poska Bisagina.

- **Porto** Bisagin <Porto Baggins> :

Šajerski hobit, drugi sin Poska Bisagina.

- **Posko** Bisagin <Posco Baggins> :

Šajerski hobit, sin Pola Bisagina. Poročil se je s Šebojo, rojeno Kodrjavc.

- **Radovan (Radko)** Kočevar <Jolly Cotton> :

Šajerski hobit, tretji otrok Tolmana Kočevarja.

- **Radovan (Vane)** Kočevar <Wilcome (Will) Cotton> :

Šajerski hobit, drugi otrok Jamoglava Kočevarja.

- **Robi** Gamgi <Robin Gamgee> :

Šajerski hobit, dvanajsti otrok Samoglava Gamgija.

- **Robi** Rovšek <Robin Smallburrow> :

Šajerski hobit iz Hobitovega. Bil je tudi šajrif – šajerski stražmojster.

-
- **Rufus** Rovšnik <Rufus Burrows> :

Šajerski hobit, poročen z Asfodelo Bušek-Brendivinski.

- **Sančo** Plesonog <Sancho Proudfoot> :

Šajerski hobit, sin Ola Plesonoga.

- **Tobold** Rogopisk <Tobold Hornblower> :

Šajerski hobit iz Dolgoritja, prvi gojitelj pipne zeli na Šajerskem.

- **Togo** Mastnak <Togo Goodbody> :

Šajerski hobit, poročen z Lilijo Bisagin.

- **Tomo/Tolman** Kočevar <Tom/Tolman Cotton> :

- 1) Šajerski hobit, ugleden kmetovalec blizu Pervodja, oče Toma Kočevarja in Rož(ic)e, s katero se je poročil Samoglav;
- 2) Mladi Tomo Kočevar, sin prvega. Bil je Samoglavov madostni prijatelj in brat njegove (poznejše) žene Rož(ic)e.

- **Tolman** Gamgi <Tolman Gamgee> :

Šajerski hobit, najmlajši sin Samoglava Gamgija.

- **Viljem** Bregar <Willie Banks> :

Breški hobit, ki je padel v boju.

-
- **Vizbi(rad)** Gamgi <Hal(fast) Gamgee> :

Šajerski hobit iz Zahribca, sin Domarada.

- **Déagol** <Déagol> :

Hobit iz plemena Čokljev, najditelj Prstana.

- **Sméagol** <Sméagol> :

Hobit iz plemena Čokljev. Ko je njegov prijatelj Déagol našel prstan, ga je Sméagol zaradi pohlepa umoril.

- **Marho** <Marcho> :

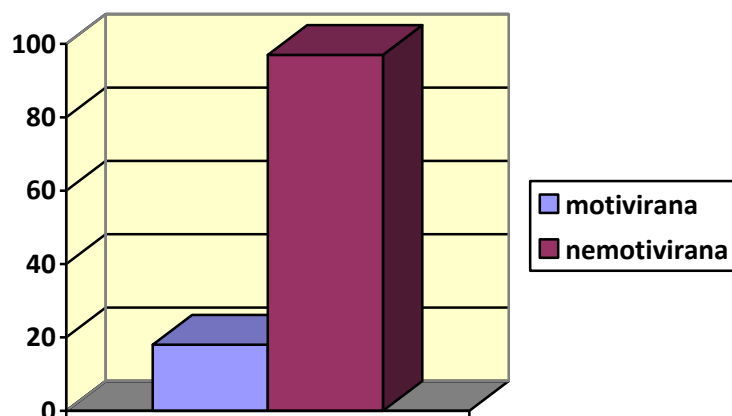
Hobit žoltarskega porekla iz Breš, brat Blanka. Z bratom sta bila prvoselca Šajerske.

- **Blanko** <Blanco> :

Hobit žoltarskega porekla iz Breš, brat Marha. Z bratom sta bila prvoselca Šajerske.

Komentar:

Graf 2: Moška imena hobitov

Vsa moška imena hobitov so enodelna, skupno sem jih našela 115, kar je enkrat več kot ženskih imen. Od tega je motiviranih le 18, nemotiviranih pa 97. V odstotkih to pomeni, da je v skupino nemotiviranih uvrščenih kar 84 % moških imen hobitov, preostalih 16 % pa predstavlja motivirana imena. Tudi pri moških imenih se določena pojavijo kot imena, ki so dana več različnim predstavnikom hobitov; iz skupine motiviranih imen je takšno *Jamoglav*, ki se pojavi pri treh hobitih, prav tako se pri treh predstavnikih pojavi ime *Domarad*, z imenom *Domastal* pa sta poimenovana dva hobita. Sama nadaljna razdelitev motiviranih imen je v primerjavi s pomensko strukturo ženskih imen manj raznolika; uvrstila sem jih v eno samo skupino.

Značilnost **motiviranih** imen hobitov je tvorjenost, saj je večina nastala z zlaganjem ali sklapljanjem. Izstopajo imena s sestavino oz. besedotvorno podstavo **-glav** (*Jamoglav*, *Samoglav*, *Vandroglav*, *Tesloglav*, *Polnoglav*, *Tesnoglav*) ter podstavo **dom-** (*Domarad*, *Domastal*). Imena so enodelna, večinoma večzložna.

Nemotivirana imena so razdeljena v dve skupini; prvo sem zasilno poimenovala »visokozveneča« imena, kajti sam Tolkien je v navodilih za prevajalce zapisal, da so v nekaterih starih rodovinah, še posebno tistih žoltarskega porekla, kakršni sta bili Tukovi in Mehači, imeli običaj, da so vzdevali visokostnozveneča osebna imena.

Glede »visokozvenečnosti« Gradišnik v svojem slovarju pojasni, da gre za stara germanska, keltska, gotška in latinska imena, ki bralce po vsej verjetnosti spominjajo na viteška. Takšna imena so torej imeli navado dajati le v družinah, ki so imele višji družbeni status; Tuki, Mehači in Bušek-Brendivinski. Tudi pri tej skupini gre za enodelna in večzložna imena.

Precej drugačna pa so imena hobitov, ki sem jih uvrstila v skupino »preprostih« imen. So nasprotje »visokozvenečih«, večinoma so to kratka in enozložna imena, po zvenu drugačna kakor »visokozveneča«.

7.3 Priimki

Priimke sem prav tako kakor imena razdelila na skupino motiviranih in nemotiviranih, motivirane pa še nadalje v podskupine, ki predstavljajo določene pomenske kategorije.

7.3.1 Motivirani priimki

Pri razvrščanju priimkov sem ločila **5 pomenskih kategorij**:

1. **Dejavnost, ki so jo opravljali,**
2. **bivališče/kraj bivanja (ledinsko ime),**
3. **priimki, nastali iz vzdevkov:**
 - telesne značilnosti (zunanost/fizična podoba)
 - značajske lastnosti
 - barva (polti),
4. **način življenja,**
5. **značilni predmeti.**

A) DEJAVNOST, KI SO JO OPRAVLJALI

- **Motvozar <Roper> :**

Izraz *motvoz*, katerega raba sicer peša, pomeni vrvico oz. vrv. Gre za priimek šajerskih hobitov, ki se je razvil iz poklicnega vzdevka, saj je rodbina imela svojo vrvarno v kraju Konopljišče.

-
- **Zlatoper** <Goldworthy> :

Šajerski hobitski priimek. V romanu ni posebej izpostavljen, izhaja iz izraza *zlato*.

- **Zlatak** <Goold> :

Šajerski hobitski priimek, ki prav tako izhaja iz besede *zlato*.

- **Kšeft** <Bunce> :

Šajerski hobitski priimek. Pojavlja se v Dodatku C (v rodovniku; Mimoza Kšeft) kot izrazito dobičkarški priimek. V SSKJ je beseda *kšeft* označena kot nižje pog. izraz, pomeni pa trgovsko dejavnost, trgovanje, ki prinaša navadno večji dobiček.

- **Mehač** <Bolger> :

Šajerski hobitski priimek. Mehači so bili ugledna rodovina, prebivali so v Mehinjskem Brodu. Izraz *mehač* prihaja iz koroškega narečja in pomeni harmonikarja.

- **Bobnač** <Rumble> :

Šajerski priimek, ki prihaja iz izraza bobnati, kar pomeni udarjati, igrati (na) boben.

- **Vrtomil** <Greenhand> :

Priimek šajerskih hobitov, ki izvirajo od Domarada Vrtumila, najstarejšega sinu »vrtu milega« Jamoglava. Gre za vrtnarsko rodbino.

- **Vrtovec** <Gardner> :

Ugledna rodovina hobitskih šajerjev, njen spočetnik je bil Frodo, najstarejši sin Samoglava Gamgija. Prav tako kakor zgornji priimek izhaja iz besede *vrt*.

- **Rogopisk** <Hornblower> :

Šajerski priimek. Priimek izhaja iz izrazov *rog* in *piskati*. Piskati na rog bi lahko pomenilo gesto za opozarjanje na nevarnost, čeprav Gradišnik opozarja, da gre pri Tolkienu pri priimku *Hornblower* za nespodobno aluzijo na prdenje, kar pa iz slovenske različice priimka ni razvidno.

B) BIVALIŠČE/KRAJ BIVANJA (LEDINSKO IME)

- **Rovšnik** <Burrows> :

Šajerski hobitski priimek. Izhaja iz besede *rov*, ki pomeni daljši, navadno vodoraven cevast prostor pod zemeljskim površje.

- **Rovšek** <Smallborrow> :

Šajerski priimek, ki nakazuje, da gre za hobite, ki živijo v utesnjenih razmerah. Prav tako izhaja iz besede *rov*.

- **Rovškar** <Longhole> :

Gre za priimek breških hobitov. Enako kakor prejšnja dva izhaja iz besede *rov*.

- **Kočevar** <Cotton> :

Priimek rodovine šajerskih hobitov. Gradišnik v slovarju pojasnjuje, da gre za priimek, nastal iz »kočevjan« (stanovalec »kočevja« = skupine koč).

- **Grencar** <Hayward> :

Šajerski priimek. Gradišnik v slovarju razloži, da je moral najti besedo, ki bi bila uporabna kot priimek in kot »graničarski« poklic. Mejač je odpadel, ker je bil že uporabljen, graničar pa naj bi bil preveč jugoslovanski izraz. Tako je preoblikoval nemško besedo »die Grenze«. V SSKJ-u imamo besedo *gránica*, ki je označena s kvalifikatorjem zastar. Pomeni črto, ki ločuje, razmejuje države ali ozemlja, torej mejo.

- **Predert** <Tunnely> :

Breški hobitski priimek. Iz česa izhaja priimek oz. kakšne pomenske asociacije zbuja, je težko pojasniti. Če si pomagamo z izvirnim poimenovanjem (*Tunnely*), bi ta priimek lahko izhajal iz besede »tunel« oz. »predor«. Hobiti so namreč živeli v kočah, ki so bile podobne predorom. Po definiciji v SSKJ je to sicer cevast prostor pod zemljo, urejen za železniški, cestni promet.

- **Stolpni** <of the Tower> :

Predpriimek tistih Lepodetskih, ki so prebivali v Podstolpih. Izraz izhaja iz besede *stolp*, in sicer v pomenu visoka stavba z majhno tlorisno površino, stoječa samostojno ali kot sestavni del drugih stavb. Sestavljeni priimek se je glasil *Stolpni Lepodetski*.

- **Podhribar** <Underhill> :

Breški in šajerski hobitski priimek, ki izhaja iz izraza *hrib*, kar pomeni višja vzpetina zemeljskega površja. Rodbina je očitno živela pod hribom.

- **Dobravec** <Noakes> :

Šajerski priimek. Gradišnik pojasnjuje, da priimek izhaja iz neredkega ledinskega imena Dobrava. Po SSKJ *dobrava* pomeni valovit ravninski svet, deloma porasel z drevjem. Gradišnik še doda, da je izpeljan iz praslovenskega »dob« (= listnato drevo, hrast).

- **Bregar** <Banks> :

Hobitski priimek, ki se pojavlja na Šajerskem in na Breškem. Izvira iz izraza *breg*, ki pomeni pas zemlje ob vodi ali pa nagnjen svet, strmino.

- **Gangeljski** <Gamwich> :

Priimek Polnoglava Gangeljskega, ki se je iz Gangelj odselil v Konopljišče, zato so mu naredi priimek po kraju izvora.

- **Zelenholmski** <of Greenholm> :

Priimek Stánovita, ki izkazuje, da omenjeni hobit prihaja z zelenega holma (*holm* je starinski izraz za grič, hrib).

C) IZ VZDEVKOV

- *telesne lastnosti*

- **Okroglè** <Chubb> :

Šajerski priimek, za katerega Tolkien v navodilih za prevajalce zapiše, da je izbran zavoljo neposredne asociacije s pridevnikom »chubby«, okrogle in špehaste telesne oblike. Izhaja torej iz besede *okroglè* in cilja na zajetnost, ki je značilna za hobite.

- **Okroglè-Bisagin** <Chubb-Baggins> :

Šajerska rodbina, ki jo je začel Falko, sin Binga Bisagina in Čike (Čičerike) Okroglè.

- **Bušek Starovinski** <Oldbucks> :

Ugledna hobitska rodovina, katere začetnik je najverjetneje Buša z Marosta, ki je bil prvi šajer, tj. upravitelj Šajerske. Buški Starovinski so ta naslov dedovali, potem pa je prešel k Tukom. Buški Starovinski so se preselili prek reke Brendivine in začeli izkopavati Buškovnik, glavno naselje v novoosvojeni pokrajini Buškinje. Na čast Brendivini so si spremenili priimek v Bušek-Brendivinski. Priimek asociira na *trebuh* in *vino*.

- **Bušek-Brendivinski** <Brandybucks> :

To je priimek najuglednejše hobitske rodovine.

- **Belnart** <Whitfoot> :

Gre za priimek hobita in župana Velkega Prekopanskega. Tolkien je v navodilih pojasnil, da se ga prevaja kot »bela noga, stopalo«. Takšen priimek naj bi torej dobil zaradi belih nartov.

- **Parstopal** <Twofoot> :

Šajerski priimek. V romanu se omenja le ena, sicer za dogajanje nepomembna oseba s tem priimkom – *Deda Parstopal*.

- **Tišipas** <Bracegirdle> :

Šajerski hobitski priimek, ki namiguje na nagnjenost hobitov k debelosti, po Tolkienovi razlagi pa debelost napenja, tišči pasove. Od tod torej priimek.

- **Mastnak** <Goodbody> :

Šajerski hobitski priimek, ki podobno kot zgornji aludira na hobitsko obilnost. Izhaja iz besede *mast*, snovi, pridobljene iz maščobnega tkiva.

- **Okroglè** <Chubb> :

Šajerski priimek. Tolkien v navodilih razloži, da gre za angleški priimek, izbran zavoljo asociacije s pridevnikom »okrogel« in »špehaste telesne oblike«.

- **Kodrjavc** <Brownlock> :

Tako se je pisala Šeboja, preden se je poročila s predstavnikom Bisaginov. Priimek izhaja iz dveh združenih izrazov – *koder* in *rjav*.

- **Lepodetski** <Fairbairns> :

Šajerska hobitska rodovina, njihov začetnik je bil Kamenvil Lepodetski. Tolkien je priimek uporabil kot namig na vilinsko lepoto, ki bi lahko pomenila biti lep, mil kot dete.

• *značajske lastnosti*

- **Bofin** <Boffin> :

Šajerski priimek. Bofini so bili očitno ugledna rodbina, saj so se poročali tako s Tuki kot Bisagini. Gradišnik v geslovniku pojasni, da je beseda »boffin«, v 40. letih 20. stoletja prišla v rabo kor šaljiv vzdevek za znanstvenike ali učenjake, ki se ukvarjajo s svojimi nedoumljivimi projekti. Pri prevajanju je sicer nameraval uporabiti izraz *Pismuk* (križanec med »pismoukom« in »prismoukom«), a so mu Tolkienova navodila zvezala roke. Zapiše tudi, da priimek v slovenščini (žal) aludira na rodbinske pretenzije; torej *Bofin* = bo fin.

- **Trmoglavc** <Headstrong> :

Šajerski priimek. Pomeni pa tistega, ki je trmaste glave.

-
- **barva (polti)**

- **Rujavec** <Brown> :

Šajerski hobitski priimek. Izhaja iz besede *rjav*, kar pomeni rjavo barvo.

- **Rusec** <Sandyman> :

Šajerski priimek. Gradišnik zapiše, da se Rusec opira na 1) *rus* (prid.) starinsko za rjavkasto rdeč, in *rus* (sam.) narečno za ščurka, žuželko, ki živi v hišah.

D) NAČIN ŽIVLJENJA

- **Peskoril** <Sandheaver> :

Breški hobitski priimek. Izhaja iz besedne zveze *riti po pesku*.

- **Plesonog** <Proudfoot> :

Priimek šajerske hobitske družine. Priimek izhaja iz izrazov *plesati* in *noge*.

- **Tacmulj** <Puddifoot> :

Priimek šajerske hobitske družine, ki je živela v Štorjah. Tolkien v navodilih za prevajalce zapiše, da naj bi priimek nakazoval na mlakužo in stopalo. Gradišnik združi izraza *taca* ter *mulj*.

- **Travopuk** <Heathertoes> :

Breški hobitski priimek. Gradišnik zapiše, da naj bi šlo pri tem priimku za šalo na račun pripadnikov malega rodu, torej hobitov, ki se naokrog potikajo bosi, med prsti na nogah pa se jim nabirajo trava, vresje, vejice ipd.

E) ZNAČILNI PREDMETI

- **Bisagin** <Baggins> :

Šajerski priimek, tudi priimek Froda, glavnega junaka romana. Priimek izhaja iz besede *bisaga*, kar pomeni preprosto (dvodelno) popotno torbo ali vrečo za čez ramo.

- **Žakelj** <Sackville> :

Šajerski priimek, ki izhaja iz pogovornega izraza za vrečo.

- **Žakelj-Bisagin** <Sackville-Bagins> :

Šajerska rodovina. Njen ustanovitelj je bil Otho, sin Longa Bisagina in Kamelije Žakelj.

7.3.2 Nemotivirani priimki

- **Tuk** <Took> :

Ime pomembne šajerske rodovine. Tuki so bili žoltarskega porekla in zato podjetni. V njihovi rodovini se je dolgo časa ohranjal šajerski naslov (šajer = nazivni upravitelj Šajerske).

- **Gamgi** <Gamgee> :

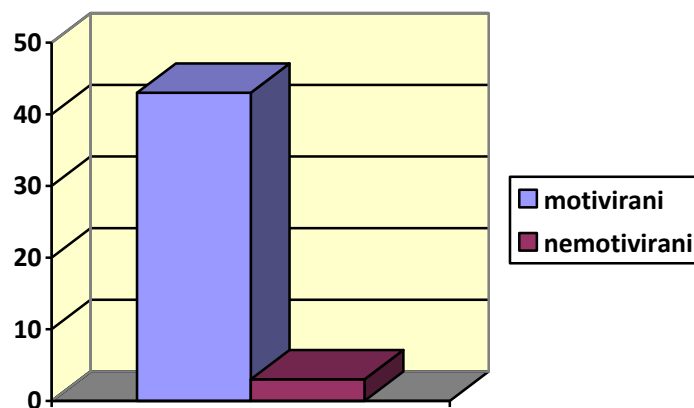
Šajerski priimek. Tolkien v navodilih za prevajanje zapiše, da naj bi priimek izviral iz že pozabljene besede za »bombažno volno«. Prevajalcem pa je svetoval, naj priimek prevedejo, kot da nič ne pomeni, zato je Gradišnik le poslovenil zapis.

- **Magot** <Maggot> :

Priimek kmečke rodbine hobitov z Marosta. Po Tolkienovih navodilih naj bi bilo ime brez pomena, Gradišnik pa opozarja, da gre morda za naključje, saj je »maggot« angleška beseda za »ogrc«, »ličinko«. V slovenskem prevodu je priimek poslovenjen le v zapisu, saj je prevajalec spoštoval avtorjeva navodila.

Komentar:

Graf 3: Priimki hobitov

Priimke hobitov sem prav tako kakor imena razdelila na motivirane in nemotivirane. Prvih je skupno 43, med slednje pa sem uvrstila le 3. Nastali so iz več izhodišč. Povezani so z njihovimi bivališči in okoljem, v katerem bivajo, načinom življenja, zunanjo oz. fizično podobo ter tudi s karakterističnimi posebnostmi ipd.

Priimki so večinoma enodelni, in sicer enobesedni, dva med njimi sta večbesedna (*Bušek-Brendivinski*, *Bušek Starovinski*). Prenašali so se po moški strani družine, dva primera pa sta tudi taka, ko se v naslednji rod s poroko preneseta oba priimka, torej moški in ženski. Lahko sklepamo, da je hobitska družba v večini patriarhalno urejena, izjemoma pa je možna še ohranitev priimka tudi po ženski strani. V romanu sta dva takšna priimka, ki sta dvodelna (*Žakelj-Bisagin*, *Okroglè-Bisagin*).

Največ **motiviranih** priimkov (16) izhaja iz vzdevkov, sledijo poimenovanja za bivališča oz. kraj bivanja (12), nato priimki, ki so nastali iz poimenovanj za dejavnosti, s katerimi so se ukvarjali hobiti (9), iz načina življenja (4) ter nazadnje iz predmetov, ki so bili značilni za njihovo življenje (2).

V knjigi najdemo namige, na kar opozori tudi Gradišnik v svojem slovarju, da so hobiti cenili in spoštovali zlato. Fiksacija z zlatom se kaže tako v nekaterih imenih hobitov kot tudi v njihovih priimkih (npr. *Zlatoper*, *Zlatak*) ter vzdevkih.

7.4 Vzdevki

Vzdevki so najprej razdeljeni na motivirane in nemotivirane, motivirane pa sem nadalje razdelila na sedem kategorij.

7.4.1 Motivirani vzdevki

Pomenska klasifikacija vzdevkov je zasnovana glede na:

A) TELESNE LASTNOSTI/ZNAČILNOSTI

- **Širšipas** <Broadbelt> :

Gre za vzdevek Gorbadoka Bušek-Brendivinskega. Takšen vzdevek je dobil zaradi svoje debelosti.

- **Bujnovrat** <Proudneck> :

Bujnovrat je vzdevek Madoka Bušek-Brendivinskega, ki nakazuje, da so bili hobiti obilnejše postave, torej tudi bujnega vratu.

- **Frodo Devetih prstov** <Frodo of Nine Fingers> :

Takšen vzdevek je dobil Frodo potem, ko mu je Golúm odgriznil prstanec, tako da mu je ostalo le devet prstov.

- **Frodo Deverprstež** <Nine-fingered Frodo> :

Druga oblika že zgoraj navedenega vzdevka.

- **Frit** <Fatty> :

Vzdevek Fredegarja Mehača. Gradišnik v geslovníku zapiše, da je moral uporabiti vzdevek na »F«, ki bi nakazoval Fredegarjevo debelost. *Frit* naj bi po njegovem namigoval na »fritat«, torej »ocvrtek«, po definiciji v SSKJ pa fritat pomeni palačinke v obliki rezancev za v juho.

- **Mozoljc** <Pimple> :

To je vzdevek Lotha Žakelj-Bisagina. Po Gradišnikovi interpretaciji naj bi bil ta hobit mozaljav ali pa zelo majhen, po značaju najbrž »mamin sinek«. Od tod naj bi tudi dobil ta vzdevek.

- **Prečedna** <the Fair> :

Vzdevek hobitinje Elanor Gamgi, ki si ga je prislužila zaradi svoje lepote.

B) (NE)DELOVNE NAVADE

- **Globokop** <Deepdelves> :

Vzdevek Gormadoka Bušek-Brendivinskega.

- **Poležuh** <Sluggard> :

Vzdevek Merjadoka Bušek-Brendivinskega, s katerim je bil nagovorjen enkrat samkrat, ker je bil zaradi naporne poti utrujen.

C) KARAKTERNE IN DUŠEVNE/UMSKE POSEBNOSTI

- **Gospodljivi** <Masterful> :

Vzdevek Marmadoka Bušek-Brendivinskega. Gradišnik v *Gospodarju prstanov od A do Ž* zapiše, da gospodljivi pomeni gospodovalni.

-
- **Vrli Gamgij** <Old Gammidgy> :

Vzdevek Tesnoglava Gamejskega.

- **Robavs** <Cockrobin> :

Robavs je vzdevek Robija Rovška, ki je bil hobitski stražmojster in po značaju verjetno neprijazen in grob hobit.

- **Zlati Tati** <Goldfather> :

Vzdevek Rorimaka Bušek-Brendivinskega. Bil je priljubljen buškinjski dvorščak. Imel je tudi ljubkovalen vzdevek Stari Rori.

- **Samoglav Silni** <Samwise the Strong> :

Vzdevek Samo(glava) Gamgija. Bil je eden izmed članov družine, ki je po poti izkazoval umske zmožnosti ter domiselnost. Imel je tudi vzdevek Samoglav Srčni.

D) POIMENOVANJE PO DEJAVNOSTI

- **Motvozar** <Roper> :

Motvozar je vzdevek Tesnoglava Gamgija, dobil pa ga je, ker je bil vrvar v Konopljišču, prav tako kot njegov oče.

- **Gospodič Samoglav Župan** <Master Samwise the Major> :

Vzdevek Samoglava Gamgija, ki se je po koncu vojne za prstan vrnil na Šajersko in bil sedemkrat zapored izvoljen za šajerskega župana.

-
- **Vrtu mili** <The greenhanded> :

Takšen vzdevek je imel Jamoglav, začetnik vrtnarske dinastije in oče Domarada Vrtumila.

- **Potovec** <Traveller> :

Vzdevek, ki so ga po vrnitvi na Šajersko dobili glavni junaki in popotniki v romanu *Gospodar prstanov*, in sicer Frodo, Samo, Peregrin in Merjadok.

E) POREKLO, ROJSTNI KRAJ

- **iz Hobitovega** <of Hobbiton> :

Vzdevek spočetnika vrtnarske dinastije Jamoglava, očeta Domarada Vrtumila. Gre za opisni vzdevek, in sicer glede na kraj, od koder prihaja. Hobitovo je bila vas v Severnem kvartinu v osredju Šajerske.

- **Dolgopeška** <of Long Cleeve> :

Vzdevek hobitinje Diamante Tuk, ki je bila po rodu iz kraja Dolga peč, od tod tudi vzdevek Dolgopeška.

F) POIMENOVANJE ZA ŽIVALI

- **Medo** <Merry> :

Medo je vzdevek Merjadoka Bušek-Brendivinskega. Dobil ga je zaradi svoje dobrodušnosti, vedrosti.

G) KAKŠNA DRUGA, NAKLJUČNA MOTIVACIJA

- **Stari Rori** <Old Rory> :

Ljubkovalni vzdevek Rorimaka Bušek-Brendivinskega, ki je bil eden izmed priljubljenih buškinjskih dvorščakov.

- **Mladi Tomo** <Young Tom> :

Vzdevek Toma oz. Tolmana Kočevarja, sina starejšega Tolmana Kočevarja. Vzdevek je dobil, da so ga zaradi enakega imena razločevali od očeta.

- **Stari Tob** <Old Toby> :

Vzdevek Tobolda Rogopiska, ki izraža njegovo visoko starost.

- **Cmokumók** <Flourdumpling> :

Cmokumók (= cmok v moki) je vzdevek Bena Belnarta, ki si ga je prislužil, ko se je nanj spodsul strop županske mestne jame, kjer ga je zasula kreda, da je bil kot z moko potresen cmok.

- **Dragec** <Nibs> :

Vzdevek Kerla Kočevarja. Zakaj je dobil takšen vzdevek, iz besedila romana ni razvidno.

- **Fičafaj** <Bowman> :

Vzdevek Fiča Kočevarja. Fičafaj je šaljiv izraz za lok.

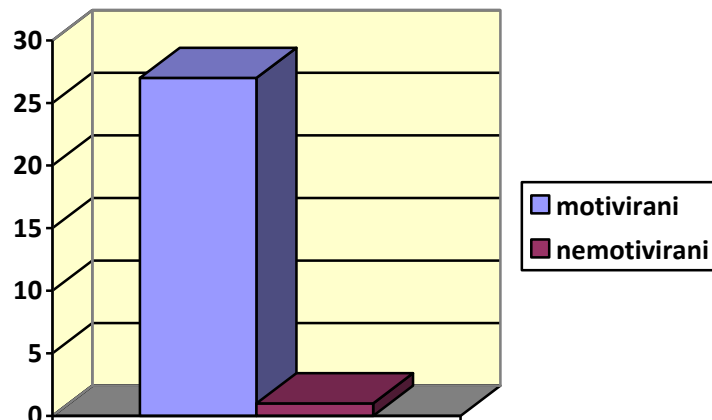
7.4.2 Nemotivirani vzdevki

- Golúm <Gollum> :

Gradišnik v slovarju zapiše, da gre za onomatopoetski vzdevek hobita iz plemena Čokljev, ki ima pomembno vlogo v romanu, in sicer kot zasvojenec s Prstanom. Imenovali so ga tudi Sleduh.

Komentar:

Graf 4: Vzdevki hobitov

Hobiti so označeni z vzdevki, ki so jih dobili zaradi kakšne telesne značilnosti, karakternih posebnosti, porekla, kraja bivanja, pa tudi naključne motivacije ipd. Vseh vzdevkov je 27, le eden med njimi je nemotiviran, saj gre za poslovenjen zapis angleškega imena (*Gollum* → *Golúm*). Med vsemi vzdevki sta le dva, ki pripadata ženskemu delu populacije hobitov (*Prečedna* in *Dolgopeška*), vsi ostali pa so namenjeni moškim predstavnikom.

Hobiti so največ vzdevkov dobili zaradi svojih telesnih značilnosti (7), sledi naključna motivacija (6), h kateri lahko prištevamo starost (*Stari Rori*, *Stari Tob*), mladost (*Mladi Tomo*) ipd. Naslednja skupina so vzdevki, ki so jih hobiti dobili zaradi karakternih ali duševnih posebnosti (5), nato sledi poimenovanje po dejavnosti, ki so jo opravljali (4). Na koncu so še (ne)delovne navade (2) in poreklo (2) ter vzdevek, ki izhaja za poimenovanja za žival (1). Tisti predstavniki hobitov, ki so v zgodbi pomembnejši, imajo tudi po več vzdevkov; to so predvsem *Frodo Bisagin*, *Samoglav Gamgi*, *Merjadok Bušek-Brendivinski* in *Peregrin Tuk*, ki so glavni predstavniki hobitov in eni izmed osrednjih junakov romana.

8 ZAKLJUČEK

Od leta 1954, ko je izšla Tolkienova saga *Gospodar prstanov*, si je knjigo prebralo več kot 100 milijonov ljudi po vsem svetu. Njegovo delo je pustilo pečat na številnih generacijah bralcev, marsikje je bilo razglašeno tudi za knjigo stoletja. Postavilo je merilo fantastičnega žanra, postalo temeljno delo o boju med dobrim in zlim ter hkrati slavospev zvestobi, prijateljstvu in pogumu.

Poseben sklop v Tolkienovi trilogiji so lastna imena, ki jim je avtor namenil ogromno pozornosti. Z njimi je poimenoval različna bitja, stvari, pokrajine, naselja, reke, gore itd. Nekaterim bitjem, ki nastopajo v omenjenem romanu, je avtor nadeval imena, pa tudi priimke in vzdevke, ki odražajo njihov način življenja, navade, fizični izgled ipd. Med njimi so poleg škratov, vilinov, orkov, vešcev in drugih tudi hobiti, majhna, hudomušna in ljudem podobna bitja. V diplomskem delu sem zaradi obsežne nomenklature osebnih lastnih imen izpisala, opredelila in analizirala le osebna imena hobitov. Lahko povzamem, da si je že samo za predstavnike slednjih Tolkien izmislil več kot 240 poimenovanj, natančneje 53 ženskih in 115 moških imen, 46 priimkov ter okoli 27 vzdevkov.

Za lažje razvrščanje in analizo sem osebna imena razdelila na štiri osnovne skupine – ženska in moška imena, priimke ter vzdevke. Nekatera med njimi so pomensko motivirana, druga ne. Prva skupina, ki sem jo obravnavala, so ženska imena. Za njih je značilna poimenovanost, izhajajoča predvsem iz rastlinskih imen. Hobitinje so namreč poimenovane po najrazličnejših rastlinskih vrstah, zato sem le-te razdelila še na sedem podvrst (imena, nastala iz poimenovanj za okrasne, vrtno rastline, lončnice; samorastoče/divje rastline; zdravilne rastline, zelišča, dišavnice, začimbe; drevesa; grmovnice; kulturne in krmne rastline ter imena, nastala iz poimenovanj za del rastline). Naslednja skupina ženskih imen izvira iz poimenovanj za drage kamne, žlahtne kovine in naravne rudnine/minerale, zadnja skupina motiviranih imen pa premore le dve imeni, zato sem jih uvrstila kar v skupino »ostala poimenovanja«. Večina ženskih imen sodi v sklop (pomensko) motiviranih imen (80 %), ostala so nemotivirana oz. v njih pomenska motiviranost ni razvidna.

Tudi moška imena hobitov so razdeljena na motivirana in nemotivirana. Tu je razmerje ravno obratno, saj v skupino motiviranih imen spada le slaba petina vseh moških imen, ostala pa so nemotivirana. Vzrok temu je socialna pripadnost, ki so jo imeli predstavniki nekaterih družin (Mehač, Tuk in Bušek-Brendivinski) v strukturiranosti družbe. Nadevali so si t. i. visokozveneča imena, za katere avtor ni želel, da bi odsevala neko pomensko noto, prevajalec Gradišnik pa je ta imena po avtorjevih navodilih (večinoma) poslovenil le v zapisu.

Pri priimkih je podobno kot pri ženskih imenih. Večina je motiviranih, izhajajo pa iz poimenovanj za dejavnosti, ki so jih hobiti opravljali, iz vzdevkov in ledinskih imen, načina življenja, značilnih predmetov ipd.

Zadnja skupina so vzdevki, ki so vsi razen enega motivirani. Kažejo na značilnosti teh bitij, njihove (ne)delovne navade, karakterne posebnosti, določene vzdevke so si prislužili zaradi okolja, iz katerega izvirajo, poimenovani so tudi po živalih ali s kako naključno motivacijo, ki vključuje npr. starost, mladost.

Čeprav so si bila mnenja o posameznih prevodih (predvsem osebnih lastnih imen) Branka Gradišnika različna, lahko rečemo, da se je prevajalec svojega delo lotil nadvse vestno in predano. Ob prevajanju je namreč zaradi obsežne nomenklature lastnih imen nastalo nekakšno spremljevalno delo, slovar v obliki geslovnika, ki ga je Gradišnik naslovil *Gospodar prstanov od A do Ž*. V njem bralcem odkriva in pojasnjuje tudi skrite pomene besed, z namenom, da bi jim zgodbo čimbolj približal.

Z njegovim prevodom v slovenščino je tako naš prostor dobil neko novo razsežnost – pojmovni svet, ki se (vsaj deloma) usidra v vsakega, ki je kdajkoli prebral *Gopodarja prstanov*.

9 Viri in literatura

- BEZLAJ, F.: O besedah in imenih, *Jezik in slovstvo I*, (1955/56).
- BUNC, S.: O nastanku, razvoju in pomenu priimkov. *Jezik in slovstvo VIII*, (1962/63). 174–177.
- BUNC, S.: Pogled v slovensko onomastiko, *Slavistična revija IV* (1951). 77–86.
- DUDEN: *Leksikon rastline*. Založba Učila, 2008.
- GRADIŠNIK, B.: *Gospodar prstanov od A do Ž*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, 2004.
- GRADIŠNIK, B.: Gospodar prstanov od A do Sive veverice. *Književni listi Dela*, 16. 2. 2004. 8–9.
- JANKOVIČ, J.: Troji prstani za vilinske kralje in pravica do zmotljivosti. *Sobotna priloga Dela*, 26. 1. 2002. 20–22. [Intervju s prevajalcem Brankom Gradišnikom]
- JERE, N.: *Translating proper names in literary texts*. Ljubljana: FF, 2003.
- KEBER, J.: Živalske metafore kot vir imen, vzdevkov in priimkov. *Jezikoslovni zapiski V*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 1999. 135–149.
- KEBER, J.: Raziskovanje izvora priimkov v Sloveniji. *Simpozij Slovenska lastnoimenskost: Zbornik s simpozija '99 v Pišecah* / [ur. Jože Toporišič]. Novo mesto: Dolenjska založba, 2001. 97–110.

-
- KEBER, J.: Rojstna imena, hišna imena, vzdevki, psevdonimi v Sloveniji. *Jezikoslovni zapiski VIII*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2002. 47–70.
 - KEBER, J.: *Leksikon imen: Izvor imen na Slovenskem* (druga, dopolnjena izdaja). Celje: Mohorjeva družba, 1996. 15–76.
 - LEFEVERE, A.: *Translating literature: practice and theory in a comparative literature context*. New York: The modern language association of America, 1992.
 - *SLOVAR SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA (SSKJ)*: Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1995.
 - ŠIVIC DULAR, A.: Zgodovina imenoslovja v Sloveniji. *Jezikoslovni zapiski VIII*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2002. 7–28.
 - TOLKIEN, J. R. R.: *Lord of the rings: The fellowship of the ring*. Boston: Houghton Mifflin Co., 1965.
 - TOLKIEN, J. R. R.: *Gospodar prstenova: Družina prstena* (prev.: Zoran Stanojević). Beograd: Stilos, 1981.
 - TOLKIEN, J. R. R.: *Gospodar prstanov* (prevajalci: Polona Mertelj, Primož Pečovnik, Zoran Obradović). Ljubljana: Založba Quatro, 1995.
 - TOLKIEN, J. R. R. (1): *Gospodar prstanov: Bratovščina prstana* (prev.: Branko Gradišnik). Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, 2002.
 - TOLKIEN, J. R. R. (2): *Gospodar prstanov: Stolpa* (prev.: Branko Gradišnik). Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, 2002.

-
- TOLKIEN, J. R. R. (3): *Gospodar prstanov: Kraljeva vrnitev* (prev.: Branko Gradišnik). Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, 2002.
 - TOLKIEN, J. R. R.: *Hobit: Tja in spet nazaj* (prev.: Dušan Ogrizek). Ljubljana, Založba Mladinska knjiga, 1986.
 - TOPORIŠIČ, J.: *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2004.
 - TOPORIŠIČ, J.: *Slovenska slovnica* (4., prenovljena in razširjena izdaja). Maribor: Založba Obzorja, 2004.
 - TOPORIŠIČ, J.: *Slovenski pravopis*. Ljubljana: Založba SAZU in ZRC SAZU, 2007.
 - TORKAR, S.: Priimki na Slovenskem. *Jezikoslovni zapiski VIII*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2002. 71–80.
 - VIDOVIČ MUHA, A.: *Slovensko leksikalno pomenoslovje. Govorica slovarja*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 2000.
 - ZORKO, Z.: Priimki in hišna imena na Kozjaku. *Simpozij Slovenska lastnoimenskost: Zbornik s simpozija '99 v Pišecah* / [ur. Jože Toporišič]. Novo mesto: Dolenjska založba, 2001. 55–66.
 - Spletni vir 1 : http://cm.dnevnik.si/tiskane_izdaje/dnevnik/16193
 - Spletni vir 2: <http://www.drustvogil-galad.si/>
 - Spletni vir 3: [http://en.wikipedia.org/wiki/J. R. R. Tolkien](http://en.wikipedia.org/wiki/J._R._R._Tolkien)
 - Spletni vir 4: <http://www.lord-of-the-rings.org/books.html>

-
- Spletni vir 5: <http://www.drustvo-dsp.si/si/pisatelji/474/detail.html>
 - Spletni vir 6: <http://www.zbirka.si/branko-gradisnik/>

10 IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Maja Regina, rojena 03. 09. 1981 v Novem mestu, izjavljam, da sem diplomsko delo z naslovom Osebna lastna imena hobitov v Gradišnikovem prevodu Tolkienovega Gospodarja prstanov napisala samostojno s konkretnim navajanjem virov in ob pomoči mentorice red. prof. dr. Ade Vidovič Muhe.

Novo mesto, 14. 12. 2010

Maja Regina